

Uwagi do wskaźników projektu Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki

Warszawa, sierpień 2006

Fundacja Naukowa Instytut Badań Strukturalnych

ul. Wilcza 71/1
00-679 Warszawa
e-mail: ibs@ibs.org.pl
tel./faks: + 22 621-83-23

Autorzy:

Julian Zawistowski   Instytut Badań Strukturalnych

Piotr Rogala   UNDP – Program Narodów Zjednoczonych ds. Rozwoju
Akademia Ekonomiczna we Wrocławiu

Projekt zrealizowany
przy współudziale ekspertów

UNDP – Programu Narodów Zjednoczonych ds. Rozwoju

Al. Niepodległości 186
00-608 Warszawa
e-mail: registry.pl@undp.org
tel.: +22 825-92-45 fax: +22 825-49-58

Instytut Badań Strukturalnych dziękuje Departamentowi Analiz Ekonomicznych i Prognoz MPiPS za udostępnienie niektórych z prezentowanych w opracowaniu zestawień danych BAEL.

Spis treści

Spis treści	3
Spis tabel	5
Wstęp	6
Cel główny	7
I. Wskaźnik zatrudnienia osób w wieku produkcyjnym (15-64 lata) ogółem, K i M.....	7
II. Relatywna stopa ubóstwa/trwałość ubóstwa.....	7
Cel 1.....	9
1.1. Odsetek osób bezrobotnych otrzymujących wsparcie w ciągu pierwszych 6/12 miesięcy bezrobocia	9
1.2. Wskaźnik przepływu osób bezrobotnych do bezrobocia długotrwałego	10
1.3. Wskaźnik zatrudnienia w podziale na podstawowe grupy wiekowe: 15-64, 15-24, 25-54, 55-64 lata oraz w przekrojach ogółem, K i M	11
1.4. Kształcenie ustawiczne dorosłych (% udział osób w wieku 25-64 lata uczących się i doksztalających w ludności w wieku 25-64 lata)	12
1.5. Wskaźnik adaptacyjności rynku pracy	13
Cel 2.....	14
2.1. Wskaźnik zatrudnienia osób niepełnosprawnych w przekrojach ogółem, K i M	14
2.2. Stopa bezrobocia długookresowego (liczba osób bezrobotnych od 12 do 24 miesięcy oraz powyżej 24 miesięcy do liczby bezrobotnych ogółem).....	15
2.3. Uzależnienie od świadczeń pomocy społecznej	16
Cel 3.....	16
3.1. Odsetek osób w grupie wiekowej 25 – 45 lat posiadających wykształcenie średnie lub wyższe	16
3.2. Wskaźnik zatrudnienia wśród absolwentów	18
3.3. Przeciętna wartość egzaminu gimnazjalnego (skorygowana o stopień trudności)	20
Cel 4.....	20
4.1. Odsetek osób pozytywnie oceniających jakość i terminowość świadczonych usług.....	20
4.2. Wskaźnik partycypacji społecznej w realizacji zadań publicznych.....	20
Cel 5.....	20
5.1. Regionalne zróżnicowanie wskaźnika zatrudnienia	20
5.2. Regionalne zróżnicowanie wskaźnika bezrobocia	23
Priorytet I.....	24
1) Wskaźnik obciążenia dla instytucji rynku pracy i polityki społecznej - liczba klientów na doradcę zawodowego/pracownika socjalnego	24
2) Wskaźnik satysfakcji klientów powiatowych urzędów pracy (PUP) i pomocy społecznej (uzupełnione o opinie pracowników i pracodawców)	24
3) Efektywność kosztowa instytucji (UNDP).....	25
4) Liczba osób, które skorzystały ze wsparcia, wraz ze strukturą grup (uchodźcy, niepełnosprawni, Romowie)	25
5) Wskaźnik efektywności – udział osób, które podjęły dalszą naukę lub pracę w okresie 6 miesięcy po zakończeniu udziału w projekcie do liczby osób które ukończyły udział w projekcie	25
Priorytet II.....	25
1) Zwiększenie liczby pracowników przedsiębiorstw korzystających ze szkoleń e-learningowych	25
2) Badanie satysfakcji klientów instytucji szkoleniowych i instytucji wspierania przedsiębiorczości	25
3) Wskaźnik adaptacyjności rynku pracy.....	25
Priorytet III.....	26

1) Odsetek studentów I roku i absolwentów na kierunkach matematycznych, przyrodniczych i technicznych w strukturze wszystkich studentów.....	26
2) Wskaźnik zatrudnienia wśród absolwentów według poziomu szkolnictwa.....	27
Priorytet IV.....	28
Priorytet V.....	28
1) Wskaźnik absencji chorobowej na 1 zatrudnionego.....	28
2) Wykrywalność chorób zawodowych na 100 tys. zatrudnionych.....	28
3) Odsetek zakładów opieki zdrowotnej posiadających certyfikację w zakresie ISO.....	29
Priorytet VI.....	30
1) Liczba uruchomionych przedsięwzięć gospodarczych (rozbicie na K i M, osoby niepełnosprawne, bezrobotne)...	30
2) Wskaźnik aktywizacji – stosunek liczby osób aktywizowanych do liczby osób zarejestrowanych (średniorocznie) z podziałem na bezrobotnych długookresowo, niepełnosprawnych, K i M.....	31
3) Wskaźnik prewencji – stosunek liczby osób, którym udzielono usług doradztwa, poradnictwa lub pośrednictwa w pierwszych 6 / 12 miesiącach od rejestracji do liczby osób zarejestrowanych.....	32
4) Wskaźnik efektywności – udział osób, które podjęły dalszą naukę lub pracę w okresie 6 miesięcy po zakończeniu udziału w projekcie do liczby osób, które ukończyły udział w projekcie – z podziałem na grupy.....	33
5) Liczba osób, które opuściły system pomocy społecznej z tytułu bezrobocia (K/M) (przestały korzystać ze świadczeń pomocy społecznej).....	33
Priorytet VII.....	34
1) Udział procentowy pracowników przedsiębiorstw, którzy zakończyli udział w zorganizowanych formach szkolenia ogółem i w podziale na K i M, wg grup wiekowych i poziomu wykształcenia, wg sekcji gospodarki (dla województwa).	34
2) Stosunek liczby przedsiębiorstw korzystających z usług doradczych i szkoleniowych do ogólnej liczby zarejestrowanych w regionie wg PKD.....	35
3) Wskaźnik efektywności – wpływ projektów na rozwój pracowników w 6 miesięcy po zakończeniu udziału w projekcie (mierzone m.in. wzrostem wynagrodzeń).....	35
4) Wpływ na sytuacje przedsiębiorstw, które skorzystały z usług doradczych i szkoleniowych.....	35
Priorytet VIII.....	36
1) Wskaźnik upowszechnienia edukacji przedszkolnej.....	36
2) Wskaźnik skolaryzacji netto według poziomu szkolnictwa (tylko ponadgimnazjalne kończące się maturą).....	37
3) Wskaźnik zróżnicowania wyników egzaminów gimnazjalnych.....	37
Priorytet IX.....	38
1) Odsetek mieszkańców obszarów wiejskich zatrudnionych poza rolnictwem.....	38
2) Wskaźnik skolaryzacji netto wg poziomu szkolnictwa na obszarach wiejskich.....	39

Spis tabel

Tabela 1. Wskaźniki celu głównego - wskaźnik zatrudnienia.....	7
Tabela 2. Wskaźnik trwałości ubóstwa.....	8
Tabela 3. Udział dorosłych osób bezrobotnych od 12 miesięcy, które nie otrzymały wsparcia, wśród ogółu osób zarejestrowanych w tym samym czasie.....	10
Tabela 4. Wskaźnik zatrudnienia w 2005 r. według płci i wieku.....	11
Tabela 5. Udział osób w wieku 25-64 lata uczących się i kształcących w ludności w wieku 25-64 lata w 2005 r.	12
Tabela 6. Liczba bezrobotnych (średnia kwartalna) i podjęcia pracy niesubsydiowanej oraz wskaźnik płynności	13
Tabela 7. Wskaźniki zatrudnienia niepełnosprawnych i pełnosprawnych w 2005 r.	14
Tabela 8. Wskaźniki zatrudnienia niepełnosprawnych w wieku 15-64 i pełnosprawnych w Polsce, OECD i UE11.	14
Tabela 9. Struktura osób bezrobotnych ze względu na czas pozostawania w bezrobociu w 2005 r.	15
Tabela 10. Stopa bezrobocia długookresowego (udział osób bezrobotnych wśród wszystkich osób aktywnych w zależności od długości bezrobocia) w 2005 r.	15
Tabela 11. Ludność w wieku i poziomie wykształcenia w 2005 r.	17
Tabela 12. Wykształcenie wyższe i średnie wg płci w grupie wiekowej 25-44 - wartości obecne i docelowe	17
Tabela 13. Pozostawanie bez pracy i wskaźniki rynku pracy dla absolwentów i pozostałych.....	19
Tabela 14. Wskaźniki zatrudnienia i stopa bezrobocia w 2005 r. według województw oraz współczynniki zmienności	22
Tabela 15. Stopa bezrobocia rejestrowanego w 2005 r. i współczynniki zmienności powiatowej dla województw	22
Tabela 16. Współczynnik zmienności na poziomie NUTS-2 dla poszczególnych państw UE w 2004 r.	23
Tabela 17. Pracownicy PSZ w stosunku do liczby bezrobotnych – koniec 2005 r., pracownicy socjalni – 2004 r.	24
Tabela 18. Studenci na wybranych kierunkach w 2004 r.	26
Tabela 19. Absolwenci wybranych kierunków studiów w 2004 r.	26
Tabela 20. Wskaźniki rynku pracy absolwentów w 2005 r.	27
Tabela 21. Absencje chorobowe wg ZUS	28
Tabela 22. Choroby zawodowe w Polsce w ostatnich latach	29
Tabela 23. Firmy nowopowstające i bezrobotni podejmujący działalność gospodarczą – 2005 r.	30
Tabela 24. Bezrobotni i bezrobotni długotrwale uczestniczący w zajęciach aktywizacyjnych – 2005 r.	31
Tabela 25. Bezrobotni korzystający z usług poradnictwa zawodowego i informacji zawodowej w 2005 r.	32
Tabela 26. Pracownicy najemni biorący udział w szkoleniach organizowanych przez zakład pracy w 2005 r.	34
Tabela 27. Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w poszczególnych województwach w 2005 r.	35
Tabela 28. Odsetek dzieci w wieku 3-6 lat w przedszkolach w Polsce i w UE w 2004 r.	36
Tabela 29. Odsetek dzieci w przedszkolach w poszczególnych województwach w 2004 r.	36
Tabela 30. Skolaryzacja netto wg poziomu szkolnictwa w 2005 r.	37
Tabela 31. Udział zamieszkałych na wsi pracujących poza rolnictwem w ogóle pracujących zamieszkałych na wsi	38
Tabela 32. Wskaźnik skolaryzacji na obszarach wiejskich w latach 2002 - 2004	39

Wstęp

Niniejszy dokument przygotowany został przez Fundację Naukową Instytut Badań Strukturalnych na zlecenie Departamentu Zarządzania Europejskim Funduszem Społecznym Ministerstwa Rozwoju Regionalnego. Celem jego powstania było wsparcie procesu opracowywania wskaźników monitorowania Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki (PO KL).

W pracach naszych posługiwaliśmy się projektem PO KL przyjętym przez Radę Ministrów w dniu 31 maja 2005 r. Obecnie kolejne – robocze – wersje projektu PO KL nieco różnią się od materiału wyjściowego; niektóre Priorytety (w szczególności Priorytet IV) nie ukształtowały się jeszcze ostatecznie, co oczywiście wpływało na zakres uwag i propozycji, które byliśmy w stanie zgłosić. W czerwcu i lipcu odbywały się spotkania Grupy Roboczej ds. Wskaźników PO KL i wnioski z tych spotkań staraliśmy się uwzględnić w naszych uwagach.

Zaprezentowane w dokumencie wartości docelowe i referencyjne poszczególnych wskaźników obliczone zostały przy wykorzystaniu wielu różnych źródeł danych, z pominięciem takich, które dostarczają informacji jednorazowej lub w długich interwałach, a więc nieprzydatnych w bieżącym monitoringu. Dlatego np. w uwagach całkowicie pominięliśmy doskonałe źródło danych, jakim jest Narodowy Spis Powszechny. Również przy proponowaniu wartości docelowych powstrzymaliśmy się od ich określenia, jeśli mieliśmy silne przekonanie, że powinny to zrobić jednostki administracji publicznej w odpowiednich obszarach – dotyczy to np. liczby doradców zawodowych na bezrobotnego czy skolaryzacji na różnych poziomach szkolnictwa średniego.

Niemal wszystkie wskaźniki projektu PO KL zostały przez nas szeroko omówione i ocenione a dla większości z nich obliczone zostały wartości docelowe. Niemal – ponieważ niektóre z nich są oparte na całkowicie dla nas niedostępnych danych, co przy niezwykle skrótowo wyłożonej metodologii wskaźników w projekcie PO KL powodowało, że nie byliśmy w stanie się do nich szerzej odnieść. Dotyczy to w szczególności wskaźników priorytetu VII. Generalnie jednak przy każdym wskaźniku staraliśmy się określić, jaka jest metoda jego liczenia (*opis wskaźnika*), zgłosić – o ile było to zasadne – nasze *uwagi* a także wyliczyć i zaproponować *wartość docelową*.

Jesteśmy pewni, że w monitoringu PO KL zastosowanie powinny znaleźć wyniki prowadzonego obecnie przez UNDP Polska projektu pt. *Strengthening Social Inclusion Process - Searching for a compromise in order to reach Lisbon Strategy and Millennium Development Goals*. W niniejszym raporcie powstrzymaliśmy się jednak od ich przytaczania – mamy jednak nadzieję, że ich wykorzystanie będzie możliwe już w październiku bieżącego roku, po oficjalnym zamknięciu projektu przez UNDP.

Cel główny

I. Wskaźnik zatrudnienia osób w wieku produkcyjnym (15-64 lata) ogółem, K i M.

Opis:

Udział osób pracujących w wieku 15-64 lat w populacji osób w wieku 15-64 lat, w podziale na płeć.

Uwagi:

Wskaźnik nie budzi wątpliwości.

Wartość docelowa:

Wartości docelowe w tabeli pochodzą ze Strategii Rozwoju Kraju (dla mężczyzn obliczenia własne przy założeniu realizacji wskaźników z SRK ogółem i kobiet). Szersze komentarze przedstawiono w uwagach do celu 1.

Tabela 1. Wskaźniki celu głównego - wskaźnik zatrudnienia

	Polska	Polska 2015	UE15	UE25	NMS
Wskaźnik zatrudnienia 15-64, ogółem	52,8	60,0*	65,2	63,8	56,9
Wskaźnik zatrudnienia 15-64, mężczyźni	58,9	67,8	72,9	71,3	63,3
Wskaźnik zatrudnienia 15-64, kobiety	46,8	52,0*	57,4	56,3	50,7

Źródło: Eurostat, * - SRK

II. Relatywna stopa ubóstwa/trwałość ubóstwa¹

Opis:

Według propozycji DAE MPiPS, za *Diagnozą społeczną 2005*. Wskaźnik trwałości ubóstwa definiuje się jako udział gospodarstw ubogich w roku t i nadal ubogich w roku t+2 w gospodarstwach ubogich z roku t ogółem, przy czym przez ubóstwo rozumie się ubóstwo relatywne, którego granicą jest 60proc mediany dochodów.

Proponuje się oparcie wskaźnika trwałości ubóstwa na Diagnozie Społecznej lub badaniu BGD. Wskaźnik tej jest bardzo zbliżony do jednego ze Wskaźników Laeken'owskich.²

Uwagi:

Należy się zastanowić, czy pomiar spójności społecznej relatywnymi miarami ubóstwa jest właściwy z merytorycznego i formalnego punktu widzenia. Podstawowym problemem jest to, że w całym dokumencie nie jest zdefiniowane tak kluczowe pojęcie dla PO KL jak „spójność społeczna” – trudno jest mierzyć coś, co nie zostało precyzyjnie zdefiniowane. Wydaje się, że można przyjąć definicję Rady Europy³ ze *Zrewidowanej Strategia Spójności Społecznej* (sformułowanej przez Europejski Komitet Spójności Społecznej - CDCS) zgodnie z którą spójność społeczna to zdolność społeczeństwa do:

- zapewnienia dobrobytu wszystkim swym członkom,
- minimalizowania rozbieżności między nimi i
- unikania polaryzacji.

¹ W trakcie prac nad wskaźnikami PO KL zdecydowano się zastąpić relatywną stopę ubóstwa wskaźnikiem trwałości ubóstwa – i ten przypadek jest w tym punkcie rozważany.

² Zgodnie z definicją podaną przez Eurostat: *Persistence of low income: Persons living in households where the total equivalised household income was below 60% median national equivalised income in year n and (at least) two years of years n-1, n-2, n-3.*

³ Europejski Komitet Spójności Społecznej (CDCS) – *Zrewidowana Strategia Spójności Społecznej* (zatwierdzona przez Komitet Ministrów na 878 sesji zastępców Ministrów 31 marca 2004 r.), Rada Europy Strasburg, 27 kwiecień 2004, s. 3, por. też L. Dziewięcka-Bohun, Europejski Komitet Spójności Społecznej – *zrewidowana strategia spójności społecznej*. Maszynopis Warszawa 21.03.2004.

Dobrobyt jest tu rozumiany nie tylko jako „sprawiedliwy i pozbawiony dyskryminacji dostęp do praw człowieka, ale również:

- godność każdej osoby oraz uznanie jej własnych możliwości i udziału w społeczeństwie, przy pełnym poszanowaniu różnorodności kultur, opinii i przekonań religijnych;
- wolności dążenia każdej jednostki do osobistego rozwoju w ciągu jej życia;
- możliwości czynnego i pełnego uczestniczenia każdej jednostki w społeczeństwie.

Spółczesność to wspólnota wolnych, wspierających się nawzajem ludzi, którzy dążą do tych wspólnych celów metodami demokratycznymi. W związku z tym wskaźniki wzrostu tak rozumianej „spójności społecznej” należy oprzeć raczej na miarach dobrobytu, zmniejszenia różnic i polaryzacji, niż miarach ubóstwa.

Zaleca się skorzystanie z wyników prowadzonego obecnie przez UNDP Polska projektu pt. *Strengthening Social Inclusion Process - Searching for a compromise in order to reach Lisbon Strategy and Millennium Development Goals*, którego celem jest opracowanie wskaźników służących monitorowaniu spójności społecznej. Zakończenie projektu przewidywane jest na koniec września 2006r. – i wtedy też będzie możliwe wykorzystanie jego rezultatów. W chwili obecnej sugeruje się – mimo zastrzeżeń – pozostanie przy wskaźniku trwałości.

Wartość docelowa:

Proponuje się wykorzystanie danych z badania *Diagnoza Społeczna* – dotychczas edycje tego badania miały miejsce w latach: 2000, 2003 i 2005. Kolejna edycja planowana jest na 2007 rok, prawdopodobnie próba tego badania będzie obejmowała 13 tys. gospodarstw. Wyniki dotychczasowych badań przedstawia poniższa tabela.

Tabela 2. Wskaźnik trwałości ubóstwa

typ gospodarstw	ujęcie obiektywne		
	marzec 2000	marzec 2000 marzec 2003	marzec 2000 marzec 2003 marzec 2005
Jednorodzinne: małżeństwa bez dzieci	11,10	6,04	3,12
Małżeństwa z 1 dzieckiem	19,74	10,07	3,56
Małżeństwa z 2 dziećmi	33,20	21,75	15,93
Małżeństwa z 3 i więcej dziećmi	65,58	50,47	39,02
Rodziny niepełne	44,48	32,70	21,71
Wielorodzinne	32,09	18,24	13,98
Nierodzinne jednoosobowe	19,05	13,12	10,22
wieloosobowe	57,69	37,03	13,30
Ogółem	31,01	21,13	13,48

Źródło: *Diagnoza Społeczna 2005*

Cel 1.

Wskaźniki celu 1. są w znacznej mierze spójne ze wskaźnikami monitorującymi Europejską Strategię Zatrudnienia. Generalnie dane do ich wyliczenia, dla państw UE, znajdują się – w znacznej części – w bazie danych Eurostatu *Labour Market Policy (LMP)*, niestety Polska przyłączyła się do tego projektu niedawno i dane te nie są dostępne dla naszego kraju.

1.1. Odsetek osób bezrobotnych otrzymujących wsparcie w ciągu pierwszych 6/12 miesięcy bezrobocia

Opis:

Wymieniony wskaźnik jest zbliżony do jednego ze wskaźników monitorujących Europejską Strategię Zatrudnienia. Można go zdefiniować na dwa sposoby:

- jako udział osób zarejestrowanych jako bezrobotne 6/12 miesięcy wcześniej i nadal bezrobotnych, którym nie zaproponowano wsparcia, w ogólne osób które zarejestrowały się jako bezrobotne 6/12 miesięcy wcześniej;
- lub jako udział tej samej grupy osób wśród wszystkich osób zarejestrowanych 6/12 miesięcy wcześniej i nadal bezrobotnych.⁴

Przy czym 6 miesięcy bierze się pod uwagę w przypadku osób młodych (poniżej 25 roku życia), a 12 miesięcy w wypadku osób pozostałych.

Ponadto wskaźnik można też różnicować w zależności od tego, co rozumie się przez „wsparcie” – czy jest to tylko np. doradztwo i pośrednictwo, czy pozostałe aktywne polityki rynku pracy. Za wsparcie nie należy rozumieć polityk pasywnych, w tym także zasiłku dla bezrobotnych.

Uwagi:

Wskaźnik jest trudny w interpretacji. W wariantcie I jego spadek może być związany zarówno ze zwiększeniem zakresu aktywnych polityk rynku pracy, ale także ze wzrostu trwałości bezrobocia (wzrost liczby osób, które nie odpływają z bezrobocia – i to pomimo otrzymania wsparcia). W wariantcie II nie występuje problem spadku wartości wskaźnika wraz z poprawą sytuacji na rynku pracy, jednak nadal jest on oderwany od jakości ALMP. W obu wariantach spadek efektywności ALMP, przy zwiększeniu ich zakresu, będzie skutkować spadkiem wskaźnika.

Jednocześnie jednak w kraju, w którym zakres ALMP jest niewielki, wykorzystanie takiego wskaźnika ma sens – nie może on być jednak interpretowany w oderwaniu od przepływów do bezrobocia długotrwałego (wskaźnik 1.2.). Trzeba też podkreślić, że sytuacja, w której bezrobotny uzyskał wsparcie i nie znalazł pracy jest wprawdzie zła, ale lepsza niż sytuacja, w której bezrobotny nie uzyskał wsparcia i pracy nie znalazł.

Pewnym problemem w polskich realiach może być uwzględnienie we wskaźniku pośrednictwa i doradztwa zawodowego.

Wartość docelowa:

Ze względu na brak danych określenie wiarygodnej wartości docelowej jest problematyczne. Przyjmując założenie, że wskaźnik wynosi obecnie ok. 50 proc. i przy założeniu spadku liczby bezrobotnych o ok. 50 proc. przyjęliśmy, że podobnie zmniejszy się liczba osób bezrobotnych w X+6/12. Powinno to automatycznie obniżyć wskaźnik do 25 proc. (przy założeniu stałej intensywności i skuteczności ALMP). Poziom 20 proc. zakłada więc również pewne zwiększenie intensywności świadczenia usług. Przy wartości obecnej ok. 50 proc. (o ile taka ona jest) wartość docelowa mogłaby być nawet niższa, jednak w porównaniu międzynarodowym chyba trudno będzie Polsce wykonać tak znaczny postęp.

---

⁴ Tak więc w wariantcie I jest to B/A , a w wariantcie II $B/(B+C)$, gdzie A – osoby napływające do bezrobocia w miesiącu X, B – osoby napływające do bezrobocia w miesiącu X i nadal bezrobotne w miesiącu X+6/12, które nie otrzymały wsparcia oraz C – osoby napływające do bezrobocia w miesiącu X i nadal bezrobotne w miesiącu X+6/12, które otrzymały wsparcie (za: *Indicators for monitoring the Employment Guidelines 2006 compendium, European Commission 2006*).

Tabela 3. Udział dorosłych osób bezrobotnych od 12 miesięcy, które nie otrzymały wsparcia, wśród ogółu osób zarejestrowanych w tym samym czasie

	2003 A	2003 B	2003 C	2004 A	2004 B	2004 C
Belgia	26,2	23,7	30,6	30,1	34,7	28,6
Czechy	b.d.	22,6	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
Dania	0,2	54,0	b.d.	0,1	b.d.	b.d.
Niemcy	b.d.	8,2	14,1	1,0	11,6	1,0
Estonia	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
Grecja	87,9	b.d.	89,1	b.d.	b.d.	b.d.
Hiszpania	7,3	6,5	8,8	7,7	9,0	b.d.
Francja	10,1	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
Irlandia	9,4	9,1	13,5	b.d.	b.d.	b.d.
Włochy	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
Cypr	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
Łotwa	b.d.	b.d.	49,7	b.d.	b.d.	b.d.
Litwa	0,9	2,9	17,5	0,3	18,5	b.d.
Luksemburg	4,3	16,9	62,7	b.d.	b.d.	b.d.
Węgry	20,4	15,3	21,5	b.d.	b.d.	b.d.
Malta	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	91,9	7,6
Holandia	b.d.	b.d.	67,0	b.d.	17,0	b.d.
Austria	3,1	2,3	2,5	b.d.	b.d.	b.d.
Polska	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
Portugalia	4,4	4,3	21,7	7,7	25,2	b.d.
Słowenia	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
Słowacja	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
Finlandia	0,8	3,1	8,8	1,0	9,0	4,2
Szwecja	0,7	0,2	11,7	2,9	10,1	b.d.
Wielka Brytania	b.d.	b.d.	b.d.	0,0	0,0	0,0

A - doradztwo i pośrednictwo

B - pozostałe formy pomocy

C - wszystkie formy pomocy

Źródło: *Indicators for monitoring the Employment Guidelines 2006 compendium, European Commission 2006*

1.2. Wskaźnik przepływu osób bezrobotnych do bezrobocia długotrwałego

Opis:

Jest to wskaźnik oparty – podobnie jak poprzedni – na jednym ze wskaźników monitorujących Europejską Strategię Zatrudnienia. Został on zdefiniowany jako udział osób bezrobotnych w miesiącu X+6/12, w ogóle osób zarejestrowanych w miesiącu X, przy czym w trakcie 6/12 miesięcy nie opuściły one rejestru na dłużej niż miesiąc. Przyjmuje się, że bezrobocie długookresowe zaczyna się z końcem 6 miesiąca dla osób młodych i 12 miesiąca dla pozostałych.

Uwagi:

Wskaźnik dobrze oddaje trwałość bezrobocia i nie jest, w przeciwieństwie do udziału osób długotrwanie bezrobotnych w ogóle bezrobotnych, obciążony przez szybsze wychodzenie z bezrobocia osób nowozarejestrowanych (zobacz uwagi do wskaźnika 2.2. celu 2.). Wskaźnik jest konieczny do poprawnej interpretacji wskaźnika 1.1. Głównym problemem pozostaje brak danych.

Wartość docelowa:

Nie jest możliwe choćby przybliżone określenie wartości docelowej bez wiedzy o obecnym poziomie tego wskaźnika dla Polski.

1.3. Wskaźnik zatrudnienia w podziale na podstawowe grupy wiekowe: 15-64, 15-24, 25-54, 55-64 lata oraz w przekrojach ogółem, K i M

Opis:

Wskaźnik zatrudnienia liczony jest jako udział osób pracujących (w danym wieku, płci itp.) w ogólnej liczbie osób w tym samym wieku, płci itp.

Uwagi:

Brak uwag do idei wykorzystania wskaźnika, wątpliwości mogą budzić wartości docelowe.

Wartość docelowa:

Dla wartości docelowych zatrudnienia i bezrobocia w grupie wiekowej 15-64 ogółem i dla kobiet, wyznaczonym dla 2015 r. w Strategii Rozwoju Kraju i Narodowych Strategicznych Ramach Odniesienia (NSRO) wyliczono wartości docelowe dla poszczególnych podgrup według wieku i płci. Dzięki zastosowaniu metody kohortowej (tzn. odnoszenia ogólnych zmian zatrudnienia i bezrobocia do prawdopodobieństw zatrudnienia w poszczególnych kohortach i uwzględnienia względnych zmian liczebności kohort w czasie), poszczególne wskaźniki są ze sobą spójne. Należy jednak zauważyć, że w wyliczonych wartościach występują pewne problemy, w szczególności w wypadku wskaźnika zatrudnienia kobiet. Przy założonym w SRK i NSRO znacznym wzroście zatrudnienia ogółem (7,2 pkt proc. w latach 2005-2015), przy znacznie wolniejszym wzroście zatrudnienia kobiet (5,2 pkt proc.). Z wykonanych symulacji wynika, że aby takie wartości zostały osiągnięte, ok. 70 proc. wzrostu zatrudnienia powinno przypaść na mężczyzn. Taki wariant nie wydaje się w pełni realistyczny. Z jednej strony można sądzić (i znajduje to odzwierciedlenie w wartościach docelowych), że aktywność zawodowa i tym samym zatrudnienie osób starszych, zwłaszcza kobiet, będzie w najbliższych latach pozostawać na niskim poziomie. Z drugiej strony, kobiety są coraz lepiej (w porównaniu z mężczyznami) wykształcone, co przy jednoczesnym malejącym znaczeniu tradycyjnego przemysłu (będącego domeną mężczyzn, często gorzej wykształconych) będzie poprawiać ich szanse na rynku pracy.

Skala zmniejszania się bezrobocia przy założonym wzroście zatrudnienia (w SRK) będzie wymagała wzrostu aktywności zawodowej w grupie wiekowej 15-64 o zaledwie 2 pkt. proc. w ciągu najbliższych 10 lat. Tak niewielka zmiana wskaźnika aktywności nastąpi tylko pod warunkiem utrzymania polityki masowej wczesnej dezaktywizacji. Wobec niepewności co do polityki rządu w zakresie wcześniejszych emerytur, wieku emerytalnego kobiet i emerytur pomostowych niekoniecznie jest to założenie błędne; konieczne jest jednak podkreślenie jego występowania we wskaźnikach celu PO KL, tak by dla odbiorcy europejskiego było czytelne na jakich przesłankach opierają się wyznaczone cele.

Mimo ww. wątpliwości proponuje się wartości docelowe na poziomie podanym w tabeli, w celu zapewnienia ich spójności wewnętrznej i z rządowymi dokumentami strategicznymi.

Tabela 4. Wskaźnik zatrudnienia w 2005 r. według płci i wieku

	Polska	Polska 2015	UE15	UE25	NMS
Wskaźnik zatrudnienia 15-64, ogółem	52,8	60,0*	65,2	63,8	56,9
Wskaźnik zatrudnienia 15-24, ogółem	22,5	33,8	39,8	36,8	24,2
Wskaźnik zatrudnienia 25-54, ogółem	69,6	77,1	77,8	77,2	73,8
Wskaźnik zatrudnienia 55-64, ogółem	27,2	29,7	44,1	42,5	33,8
Wskaźnik zatrudnienia 15-64, mężczyźni	58,9	67,8	72,9	71,3	63,3
Wskaźnik zatrudnienia 15-24, mężczyźni	25,4	42,1	42,7	39,7	27,3
Wskaźnik zatrudnienia 25-54, mężczyźni	76,1	83,3	86,6	85,5	80,1
Wskaźnik zatrudnienia 55-64, mężczyźni	35,9	40,4	53,1	51,8	44,0
Wskaźnik zatrudnienia 15-64, kobiety	46,8	52,0*	57,4	56,3	50,7
Wskaźnik zatrudnienia 15-24, kobiety	19,6	27,3	36,8	33,8	21,0
Wskaźnik zatrudnienia 25-54, kobiety	63,1	69,8	69,1	68,9	67,4
Wskaźnik zatrudnienia 55-64, kobiety	19,7	21,5	35,4	33,7	24,9

Źródło: Eurostat, obliczenia własne dla Polski 2015 na podstawie założeń z NSRO i SRK; * - wartości bezpośrednio z NSRO.

1.4. Kształcenie ustawiczne dorosłych (% udział osób w wieku 25-64 lata uczących się i doksztalających w ludności w wieku 25-64 lata)

Opis:

Udział osób w wieku 25-64 lata uczących się i doksztalających w ludności w wieku 25-64 lata – wyliczany na podstawie danych z BAEL. Jeden ze wskaźników monitorujących Europejskiej Strategii Zatrudnienia.

Uwagi:

Brak uwag. Wprawdzie do pewnego stopnia może być – w odniesieniu do celu priorytetu – uwzględnienie także osób biernych, ale należy pamiętać o zbliżonym wskaźniku priorytetu VIII, uwzględniającym tylko pracujących.

Wartość docelowa:

Jest to jeden ze wskaźników, które znajdują się na pograniczu wskaźników produktu, rezultatu i wpływu. Na pewno PO KL, a do pewnego stopnia i inne programy operacyjne, będą miały istotny i bezpośredni wpływ na zwiększenie zaangażowania edukacyjnego dorosłych. W związku z tym przy ocenianiu wartości docelowej konieczne jest wzięcie pod uwagę całkowitej alokacji środków na ten cel. Podwojenie udziału osób doksztalających się w perspektywie 2015 r. (do poziomu 10 proc.) wydaje się celem ambitnym, ale nie niemożliwym.

Tabela 5. Udział osób w wieku 25-64 lata uczących się i doksztalających w ludności w wieku 25-64 lata w 2005 r.

	<i>ogółem</i>	<i>mężczyźni</i>	<i>kobiety</i>
UE25	11,0	10,1	11,9
UE15	12,1	11,1	13,0
NMS10	5,5	4,8	6,2
Austria	13,8	13,1	14,5
Belgia	10,0	10,3	9,7
Cypr	5,6	5,1	6,1
Czechy	5,9	5,5	6,4
Dania	27,6	24,2	31,0
Estonia	5,9	4,2	7,5
Finlandia	24,8	21,1	28,6
Francja	7,6	7,4	7,9
Grecja	1,8	1,9	1,7
Hiszpania	12,1	11,2	13,1
Holandia	16,6	16,6	16,7
Irlandia	8,0	6,6	9,4
Litwa	6,3	4,9	7,6
Luksemburg	8,5	8,5	8,5
Łotwa	7,6	4,9	10,0
Malta	5,8	6,7	4,8
Niemcy	8,2	8,3	8,0
Polska	5,0	4,3	5,6
Portugalia	4,6	4,5	4,7
Słowacja	5,0	4,7	5,2
Słowenia	17,8	16,0	19,6
Szwecja	34,7	29,9	39,7
Węgry	4,2	3,5	4,8
Wielka Brytania	29,1	24,2	33,9
Włochy	6,2	5,7	6,6

Źródło: Indicators for monitoring the Employment Guidelines 2006 compendium, European Commission 2006

1.5. Wskaźnik adaptacyjności rynku pracy

Podczas dyskusji Grupy Roboczej padła propozycja mierzenia stopnia adaptacyjności rynku pracy. Adaptacyjność można mierzyć na różne sposoby – poczynając od mierzenia elastyczności prawa pracy (indeks *Employment Protection Legislation* OECD), poprzez mierzenie przepływów na rynku pracy po estymację trwałości szoków występujących na danym rynku pracy. W związku z tym w tym punkcie został zaprezentowany dodatkowy wskaźnik adaptacyjności.

Opis:

Wskaźnik wyrażany jest przez udział bezrobotnych zarejestrowanych, którzy opuścili rejestr w związku z podjęciem niesubsydiowanego zatrudnienia w danym roku, do przeciętnej liczby osób bezrobotnych w danym roku.

Uwagi:

Za proponowanym wskaźnikiem adaptacyjności przemawia przede wszystkim dostępność danych. Alternatywnie można też rozważać policzenie udziału podjęć pracy w napływie do bezrobocia, pokazywane zmian zatrudnienia w firmach brutto (tzn. suma zwolnień w firmach które zwalniały i suma przyjęć w firmach które przyjmowały pracowników – odniesione do ogółu pracowników) co byłby w stanie wyliczyć GUS lub Departament Statystyki NBP (dla przedsiębiorstw składających sprawozdanie F-01) lub pokazywanie przepływów między stanami na rynku pracy na podstawie danych panelowych BAEL (co mogłoby policzyć DAE MPiPS). Ostatnie rozwiązanie ma taką zaletę, że umożliwia śledzenie także przepływów z pracy do innej pracy (znaczna część osób zmieniających pracę nie rejestruje się w urzędach pracy).

Dla proponowanego wskaźnika, wyższe wartości oznaczają szybsze przepływy na rynku pracy i relatywnie większą łatwość znalezienia pracy. Doskonałym uzupełnieniem takiego wskaźnika powinny być wskaźniki związane z tempem zapełniania wakatów i ich ilością. Niestety statystyka bezrobocia rejestrowanego, choć dostarcza pewnych informacji w tym zakresie, jest niewystarczająca do skalkulowania wiarygodnych wskaźników tego typu.

Wartość docelowa:

Przy założonej w SRK stopie bezrobocia w 2015 r. oraz wzroście podjęć pracy proporcjonalnym do wzrostu zatrudnienia można oczekiwać wskaźnika płynności na poziomie sięgającym 80 proc. Przy istotnym spadku liczby bezrobotnych oraz znacznym wzroście liczby pracujących wzrost wskaźnika do zakładanego poziomu nie będzie wymagał bardzo znacznego wzrostu liczby podjęć pracy niesubsydiowanej przez bezrobotnych. Co więcej, wysoka wartość tego wskaźnika jest jednym z warunków ograniczenia bezrobocia długotrwałego.

Tabela 6. Liczba bezrobotnych (średnia kwartalna) i podjęcia pracy niesubsydiowanej oraz wskaźnik płynności

	<i>liczba bezrobotnych</i>	<i>podjęcia pracy</i>	<i>wskaźnik</i>
2001	2 945 850	923 183	31,3
2002	3 170 077	1 067 684	33,7
2003	3 176 150	1 033 641	32,5
2004	3 076 844	1 166 611	37,9
2005	2 853 259	1 179 097	41,3

Źródło: MPiPS

Cel 2.

2.1. Wskaźnik zatrudnienia osób niepełnosprawnych w przekrojach ogółem, K i M

Opis:

Liczony identycznie jak wskaźnik zatrudnienia ogółem – z ograniczeniem licznika i mianownika do osób niepełnosprawnych. Pod uwagę brane są osoby niepełnosprawne prawnie, tzn. posiadające orzeczenie o niepełnosprawności.

Uwagi:

Wskaźnik jest o tyle problematyczny, że uwzględnia wszystkich niepełnosprawnych niezależnie od stopnia niepełnosprawności. W związku z tym proponuje się rozważenie rozbicia tego wskaźnika wg stopni niepełnosprawności (a przynajmniej umieszczenie takiego wskaźnika wśród wskaźników kontekstowych). Problem polega też oczywiście na tym, że jak wynika z NSP, niepełnosprawność prawna i biologiczna dość często w Polsce występują niezależnie od siebie.

Wartość docelowa:

W *Strategii Rozwoju Kraju* przyjęto wartość docelową wskaźnika zatrudnienia osób niepełnosprawnych na poziomie 25 proc. w 2015 r. (sądząc po wartości bazowej przytoczonej w SRK chodzi tu o zatrudnienie w grupie 15+). W grupie 15-64 oznaczałoby to osiągnięcie wskaźnika ok. 34 proc. Ta wartość docelowa jest dość ambitna, choć nadal pozostaje poniżej średniej OECD i UE (zob. tabela).

Tabela 7. Wskaźniki zatrudnienia niepełnosprawnych i pełnosprawnych w 2005 r.

Wiek	niepełnosprawność	mężczyźni	kobiety	razem
15-24	pełnosprawny	23,7	18,3	21,0
	niepełnosprawny	16,3	8,5	13,0
	razem	23,6	18,1	20,9
25-54	pełnosprawny	81,0	66,8	73,8
	niepełnosprawny	23,5	19,1	21,4
	razem	76,0	63,1	69,5
55-64	pełnosprawny	48,1	25,2	35,3
	niepełnosprawny	16,9	10,4	13,8
	razem	37,9	21,4	29,1
65+	pełnosprawny	9,7	4,2	6,2
	niepełnosprawny	7,5	3,0	4,8
	razem	9,0	3,9	5,8
15-64	pełnosprawny	63,7	50,3	56,9
	niepełnosprawny	20,2	14,9	17,7
	razem	59,0	47,0	53,0
razem	pełnosprawny	57,9	42,8	50,0
	niepełnosprawny	16,5	9,9	13,1
	razem	52,4	38,6	45,2

Źródło: BAEL

Tabela 8. Wskaźniki zatrudnienia niepełnosprawnych w wieku 15-64 i pełnosprawnych w Polsce, OECD i UE11.

	Polska	OECD	UE11
Wskaźnik zatrudnienia ogółem	63,9	67,1	64,0
Wskaźnik zatrudnienia niepełnosprawnych	20,8	43,9	40,8
Wskaźnik zatrudnienia pełnosprawnych	71,2	70,8	67,9

Uwaga: dane w tabeli odnoszą się do końca lat '90, gdy sytuacji na rynku pracy w Polsce była w odniesieniu do OECD i UE znacznie lepsza niż obecnie.

Źródło: *Transforming Disability into Ability, OECD 2005.*

2.2. Stopa bezrobocia długookresowego (liczba osób bezrobotnych od 12 do 24 miesięcy oraz powyżej 24 miesięcy do liczby bezrobotnych ogółem)

Opis:

Według definicji zapisanej w PO KL, wskaźnik jest liczony jako udział bezrobotnych długotrwale w ogóle bezrobotnych (co w zasadzie należałoby raczej określać mianem „udziału bezrobocia długookresowego”). Proponujemy jednak, by był on liczony jako udział długotrwale bezrobotnych w ogóle aktywnych zawodowo (patrz uwagi). Tak zdefiniowany wskaźnik jest zgodny z jednym ze wskaźników monitorujących Europejską Strategię Zatrudnienia.

Uwagi:

Należy pamiętać, że wskaźnik ten jest wrażliwy na poszczególne fazy cyklu koniunkturalnego. W warunkach poprawiającej się sytuacji na rynku pracy korzyści w pierwszym rzędzie odnoszą zwykle osoby, którym najłatwiej znaleźć pracę – a więc zwykle o najkrótszym okresie pozostawania bez pracy. Tak więc udział osób długotrwale bezrobotnych zwykle rośnie na początku fazy ożywienia gospodarczego i zmniejszania się bezrobocia (w bezrobociu pozostają bezrobotni strukturalnie, wykluczeni społecznie którzy nie mają pracy od dłuższego czasu), a gwałtownie spada na samym początku recesji - w warunkach masowych zwolnień i wzrostu bezrobocia (w związku ze znacznymi napływami nowych bezrobotnych). Wskaźnik może również rosnąć przy równoczesnym zmniejszaniu się liczby bezrobotnych długotrwale. Ponieważ wskaźnik ma monitorować cel „zmniejszenie obszarów wykluczenia społecznego”, znacznie właściwsze wydaje się odnoszenie liczby bezrobotnych długotrwale do ogółu aktywnych zawodowo, a nie bezrobotnych, gdyż aktywność zawodowa jest zmienną procykliczną, a bezrobocie antycykliczną.

Wartość docelowa:

Przy założeniu ogólnej stopy bezrobocia w 2015 na poziomie 9,5 proc. oraz przyjmując udział długotrwale bezrobotnych na poziomie 40 proc. (wartość zbliżona do przeciętnej w UE15 w 2005 r., gdzie ogólna stopa bezrobocia wyniosła 7,9 proc.), można przyjąć że stopa bezrobocia długotrwałego wyniesie 3,8 proc. (4,2 kobiety, 3,5 mężczyźni), w tym w grupie 12-24 miesiące odpowiednio 2,0, 2,2 i 1,8, a w grupie powyżej 24 miesięcy odpowiednio 1,8, 2,0 i 1,7.

Tabela 9. Struktura osób bezrobotnych ze względu na czas pozostawania w bezrobociu w 2005 r.

wiek	mężczyźni				kobiety				razem			
	<= 12	13-24	25+	razem	<= 12	13-24	25+	razem	<= 12	13-24	25+	razem
15-24	62,6	24,1	13,3	100,0	60,4	25,5	14,0	100,0	61,6	24,8	13,6	100,0
25-54	44,8	27,0	28,3	100,0	43,3	27,9	28,7	100,0	44,0	27,5	28,5	100,0
55-64	37,7	27,6	34,8	100,0	40,2	29,6	30,2	100,0	38,4	28,2	33,4	100,0
65+	37,6	30,3	32,1	100,0	44,4	22,7	32,9	100,0	39,4	28,3	32,3	100,0
15-64	48,8	26,3	24,9	100,0	46,9	27,5	25,6	100,0	47,9	26,9	25,3	100,0
Razem	48,7	26,3	25,0	100,0	46,9	27,5	25,6	100,0	47,8	26,9	25,3	100,0

Źródło: BAEL

Tabela 10. Stopa bezrobocia długookresowego (udział osób bezrobotnych wśród wszystkich osób aktywnych w zależności od długości bezrobocia) w 2005 r.

wiek	mężczyźni				kobiety				razem			
	<= 12	13-24	25+	razem	<= 12	13-24	25+	razem	<= 12	13-24	25+	razem
15-24	22,9	8,8	4,9	36,7	23,7	10,0	5,5	39,2	23,3	9,4	5,1	37,8
25-54	6,5	3,9	4,1	14,5	7,7	4,9	5,1	17,7	7,0	4,4	4,6	16,0
55-64	4,7	3,5	4,4	12,6	3,6	2,7	2,7	9,0	4,3	3,2	3,7	11,2
65+	1,0	0,8	0,9	2,7	0,6	0,3	0,5	1,4	0,9	0,6	0,7	2,2
15-64	8,2	4,4	4,2	16,9	9,1	5,3	5,0	19,4	8,6	4,8	4,6	18,0
Razem	8,1	4,4	4,1	16,6	9,0	5,3	4,9	19,1	8,5	4,8	4,5	17,7

Źródło: BAEL

2.3. Uzależnienie od świadczeń pomocy społecznej

Brak wystarczających danych w PO KL do odniesienia się do tego wskaźnika. W trakcie dyskusji Grupy Roboczej padła również propozycja monitorowania celu udziałem gospodarstw domowych nie uzyskujących dochodu z pracy w innych gospodarstwach. Wskaźnik ten będzie o tyle problematyczny, że wejdą do niego także gospodarstwa domowe emerytów i rencistów – podczas gdy zwłaszcza emeryci nie są grupą szczególnie narażoną na ubóstwo monetarne. Dodatkowo wartość tego wskaźnika będzie ściśle skorelowana z sytuacją na rynku pracy.

Cel 3.

3.1. Odsetek osób w grupie wiekowej 25 – 45 lat posiadających wykształcenie średnie lub wyższe

Opis:

W PO KL zaproponowana została grupa wiekowa 25 – 45 lat. Jednak ze względu na zwykle stosowany sposób prezentowania danych proponujemy zmienić ten przedział na 25 – 44 lat.

Uwagi:

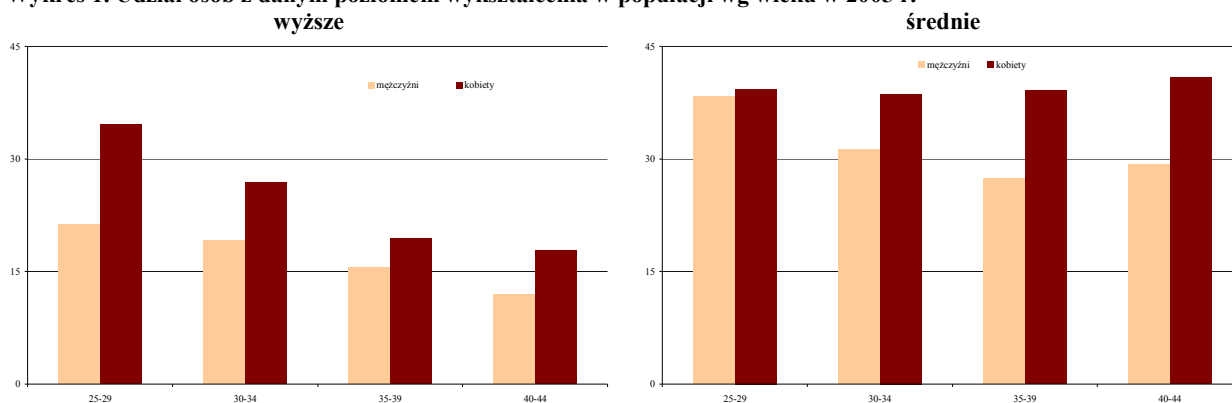
W obliczeniach wartości wskaźnika przyjęto, że wykształcenie średnie to wykształcenie policealne, średnie ogólnokształcące i średnie zawodowe, wyłączono natomiast wykształcenie zasadnicze zawodowe. Do obliczenia wskaźnika posłużono się danymi BAEL.

Wartość docelowa:

W odniesieniu do wykształcenia wyższego, należy zauważyć, że w grupie 25-44 osiąga ono w chwili obecnej wartości niewiele niższe od średniej UE15 (obecnie ok. 26 proc. w grupie wiekowej 25-49), a w grupie wiekowej 25-29 udział osób z wykształceniem wyższym sięga 28 proc. Nawet uwzględniając to, że kohorty w wieku 25 lat będą w latach 2007-2015 mniej liczne, ekstrapolacja obecnych tendencji każe przypuszczać, że osiągnięcie wskaźnika na poziomie 26-28 proc. w 2015 r. jest w pełni realne. Większym problemem jest natomiast oszacowanie wartości docelowej szkolnictwa średniego, przede wszystkim ze względu na problemy z międzynarodową porównywalnością jego poszczególnych poziomów. Ekstrapolacja obecnych tendencji każe przypuszczać, że w 2015 r. udział osób z wykształceniem średnim w grupie wiekowej 25-44 wyniesie ok. 38 proc. Trudno jest to jednak odnieść do porównywalnych danych międzynarodowych – nie w pełni porównywalne dane Eurostatu wskazują na udział osób z wykształceniem średnim w grupie wiekowej 25-49 na poziomie ok. 46 proc.

Podsumowując, wartość docelową łącznie dla wykształcenia wyższego i średniego proponujemy na poziomie ok. 65 proc. Dokładne wartości dla kobiet i mężczyzn przedstawiono w tabeli. Należy zauważyć, że rysuje się tendencja do zmniejszania się różnic między płciami w odniesieniu do wykształcenia średniego i zwiększania się w odniesieniu do wyższego, co zostało uwzględnione.

Wykres 1. Udział osób z danym poziomem wykształcenia w populacji wg wieku w 2005 r.

Źródło: BAEL

Tabela 11. Ludność w wieku i poziomie wykształcenia w 2005 r.

<i>ogółem</i>						
	<i>ogółem</i>	<i>15-24</i>	<i>25-44</i>	<i>45-54</i>	<i>55-64</i>	<i>65+</i>
wyższe	13,1	2,9	21,2	12,1	12,7	8,7
policealne	2,9	1,6	3,8	3,9	2,9	1,0
średnie zawodowe	20,2	15,7	23,8	24,3	19,9	13,4
średnie ogólnokształcące	9,8	20,5	8,0	6,8	7,7	7,2
zasadnicze zawodowe	26,3	12,5	34,1	37,3	27,1	11,9
gimnazjalne i niższe	27,7	46,7	9,0	15,6	29,6	57,9
ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
<i>wyższe</i>	<i>13,1</i>	<i>2,9</i>	<i>21,2</i>	<i>12,1</i>	<i>12,7</i>	<i>8,7</i>
<i>średnie*</i>	<i>32,9</i>	<i>37,8</i>	<i>35,7</i>	<i>35,0</i>	<i>30,6</i>	<i>21,5</i>
<i>razem wyższe i średnie</i>	<i>46,0</i>	<i>40,8</i>	<i>56,9</i>	<i>47,1</i>	<i>43,3</i>	<i>30,3</i>
<i>mężczyźni</i>						
	<i>ogółem</i>	<i>15-24</i>	<i>25-44</i>	<i>45-54</i>	<i>55-64</i>	<i>65+</i>
wyższe	12,1	1,9	17,3	11,0	13,7	12,8
policealne	1,5	1,2	2,0	1,5	1,3	0,5
średnie zawodowe	21,1	16,8	24,1	23,4	20,5	16,2
średnie ogólnokształcące	6,7	15,6	5,8	3,0	3,5	4,6
zasadnicze zawodowe	33,7	15,8	41,3	46,2	35,6	18,8
gimnazjalne i niższe	25,0	48,6	9,5	14,9	25,4	47,1
ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
<i>wyższe</i>	<i>12,1</i>	<i>1,9</i>	<i>17,3</i>	<i>11,0</i>	<i>13,7</i>	<i>12,8</i>
<i>średnie*</i>	<i>29,2</i>	<i>33,6</i>	<i>31,9</i>	<i>27,9</i>	<i>25,3</i>	<i>21,3</i>
<i>razem wyższe i średnie</i>	<i>41,3</i>	<i>35,5</i>	<i>49,2</i>	<i>38,9</i>	<i>39,0</i>	<i>34,1</i>
<i>kobiety</i>						
	<i>ogółem</i>	<i>15-24</i>	<i>25-44</i>	<i>45-54</i>	<i>55-64</i>	<i>65+</i>
wyższe	14,0	4,0	25,3	13,2	11,9	6,2
policealne	4,1	2,1	5,6	6,2	4,4	1,3
średnie zawodowe	19,5	14,6	23,5	25,2	19,4	11,6
średnie ogólnokształcące	12,7	25,5	10,3	10,3	11,4	8,8
zasadnicze zawodowe	19,5	9,1	26,8	28,8	19,8	7,6
gimnazjalne i niższe	30,2	44,8	8,4	16,3	33,2	64,5
ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
<i>wyższe</i>	<i>14,0</i>	<i>4,0</i>	<i>25,3</i>	<i>13,2</i>	<i>11,9</i>	<i>6,2</i>
<i>średnie*</i>	<i>36,3</i>	<i>42,2</i>	<i>39,5</i>	<i>41,8</i>	<i>35,2</i>	<i>21,7</i>
<i>razem wyższe i średnie</i>	<i>50,3</i>	<i>46,1</i>	<i>64,7</i>	<i>54,9</i>	<i>47,1</i>	<i>27,9</i>

* Wykształcenie średnie zawodowe i ogólnokształcące oraz policealne.

Źródło: BAEL

Tabela 12. Wykształcenie wyższe i średnie wg płci w grupie wiekowej 25-44 - wartości obecne i docelowe

		<i>2005</i>	<i>2015</i>
Wyższe	razem	21,2	26,7
	mężczyźni	17,3	20,8
	kobiety	25,3	32,7
Średnie	razem	35,7	38,1
	mężczyźni	31,9	36,6
	kobiety	39,5	39,7
Ogółem	razem	56,9	64,8
	mężczyźni	49,2	57,4
	kobiety	64,7	72,4

Źródło: BAEL

3.2. Wskaźnik zatrudnienia wśród absolwentów

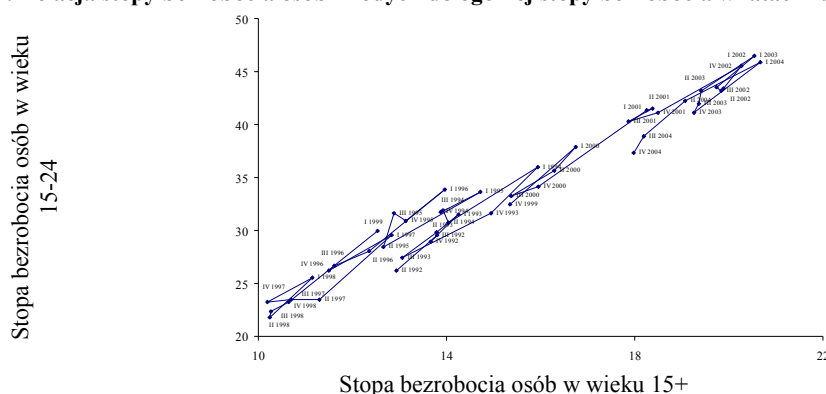
Opis:

Zamiast wskaźnika zatrudnienia, proponuje się brać pod uwagę relację stopy bezrobocia absolwentów do stopy bezrobocia osób nie będących absolwentami – przy wykorzystaniu danych BAEL, przy czym jako absolwenta definiuje się osobę która posiadany poziom wykształcenia uzyskała w ciągu poprzednich 12 miesięcy.

Uwagi:

Wskaźnik zatrudnienia wśród absolwentów tylko pośrednio odnosi się do jakości edukacji. Wskaźnik zatrudnienia jest w tym wypadku o tyle niedoskonały, że jest zaniżony nie tylko przez złą sytuację absolwentów na rynku pracy, ale także ze względu na niską aktywność zawodową powodowaną kontynuowaniem kształcenia. Lepszy byłby wskaźnik bezrobocia absolwentów (jako liczony tylko do osób aktywnych), w takim wypadku należałoby jednak pamiętać, że istnieje ścisła zależność między ogólną sytuacją na rynku pracy a sytuacją osób młodych (zobacz wykres; identyczna zależność zachodzi dla wskaźnika zatrudnienia). Wskaźnik bezrobocia wśród absolwentów jest też zawsze znacznie wyższy niż wskaźnik bezrobocia aktywnych zawodowo osób obecnych na rynku pracy dłużej niż 12msc. Dzieje się tak dlatego, że po zakończeniu edukacji a przed znalezieniem pierwszej pracy absolwenci są z definicji bezrobotni, podczas gdy osoby starsze często zmieniają pracę nie przechodząc przez fazę bezrobocia. W konsekwencji wskaźnik ten jest przede wszystkim miarą ogólnej sytuacji na rynku pracy (ogólna stopa bezrobocia), a nie specyficznej sytuacji absolwentów. W związku z tym proponujemy rezygnację ze wskaźnika zatrudnienia, jak również bezrobocia absolwentów.

Wykres 2. Relacja stopy bezrobocia osób młodych do ogólnej stopy bezrobocia w latach 1992-2004 dla Polski

Źródło: BAEL

W związku z ww. problemami, proponowaliśmy wprowadzenie wskaźnika mierzącego stosunek długości pozostawania w bezrobociu absolwentów do przeciętnej długości pozostawania w bezrobociu, który byłby liczony na podstawie BAELa. Licznik: przeciętna długość pozostawania w bezrobociu absolwentów, Mianownik: przeciętna długość pozostawania w bezrobociu bezrobotnych (z wyłączeniem absolwentów); przy czym pod uwagę brani by byli bezrobotni pozostających bez pracy krócej niż 12 miesięcy. Wskaźnik jest ten możliwy do wyliczenia także na podstawie danych rejestrowych. W obu przypadkach istnieje możliwość jego rozbicia na grupy według wykształcenia.

Proponowany wskaźnik jest wprawdzie wolny od wad wskaźnika zatrudnienia wśród absolwentów według poziomu szkolnictwa, jednak jak się okazuje (zobacz tabela) niesie ze sobą niewielką wartość informacyjną, przede wszystkim ze względu na:

- niewielką zmienność czasu pozostawania bez pracy, zwłaszcza dla absolwentów;
- w wypadku braku ograniczenia do 12 miesięcy – znaczny wpływ wydłużania się przeciętnego czasu pozostawania bez pracy wraz z **poprawą** sytuacji na rynku pracy (zwiększanie się udziału bezrobotnych strukturalnie w ogóle bezrobotnych).

Obecnie, sytuacja osób młodych na rynku pracy w stosunku do sytuacji pozostałych osób jest relatywnie zbliżona do innych państw. Co więcej, celem polityki społeczno-gospodarczej państwa jest poprawa sytuacji osób młodych na rynku pracy w kategoriach bezwzględnych, ale nie względnych (względem pozostałych) - o czym najlepiej świadczy przyjęcie w SRK celu stopy bezrobocia osób młodych 15-24 na poziomie 20 proc., przy

stopie ogólnej bezrobocia na poziomie 9,5 proc., co oznacza stopę bezrobocia osób młodych 2,1 razy wyższą. Obecnie relacja ta kształtuje się na niemal identycznym poziomie.

W związku z tym proponuje się przyjęcie jako wskaźnika relacji stopy bezrobocia absolwentów do stopy bezrobocia osób niebędących absolwentami. Wskaźnik ten będzie znacznie bardziej czytelny i łatwy w interpretacji niż wszystkie wcześniej wymienione.

Wartość docelowa:

Wprawdzie w ostatnich latach można obserwować dość istotne zmniejszenie się udziału osób w wieku 15-24 lata w ogóle bezrobotnych, nie towarzyszy temu jednak istotny spadek stopy bezrobocia w stosunku do ogólnej stopy bezrobocia – co jest związane ze znacznym, przynajmniej do 2005 r., spadkiem aktywności zawodowej osób młodych. W rozważaniach tych musimy się niestety opierać jedynie na danych BAEL (bezrobocie rejestrowane nie umożliwia wyliczenia stopy bezrobocia wg wieku). Ponieważ relacja stopy bezrobocia absolwentów do stopy bezrobocia pozostałych osób (nieabsolwentów) oraz relacja stopy bezrobocia osób młodych do ogólnej stopy bezrobocia są do siebie bardzo zbliżone (odpowiednio 1,9 i 2,1 w 2005 r.), wartość docelowa jest w znacznym stopniu zdeterminowana przez SRK. W związku z niewielką zmiennością wskaźnika oraz ograniczeniem nakładanym przez SRK proponuje się zapisanie wartości docelowej jako nie więcej niż 2,0. Alternatywnie można też zastąpić wskaźnik wskaźnikiem bezrobocia osób młodych, zapisując wtedy cel na poziomie zdeterminowanym przez SRK (tzn. 20 proc.).

Tabela 13. Pozostawanie bez pracy i wskaźniki rynku pracy dla absolwentów i pozostałych

	2003	2004	2005
Przeciętny czas pozostawania bez pracy (w miesiącach)			
pozostali	17,1	17,4	19,3
absolwenci	6,7	6,7	6,6
pozostali (max. 12)	6,2	6,1	6,3
absolwenci (max. 12)	4,5	4,8	4,3
Stopa bezrobocia			
pozostali	18,9	18,4	17,2
mężczyźni	18,3	17,7	16,2
kobiety	19,7	19,2	18,5
absolwenci	39,6	34,7	33,0
mężczyźni	42,4	33,1	30,8
kobiety	37,1	36,2	34,8
Wskaźnik zatrudnienia			
pozostali	45,0	45,2	46,0
mężczyźni	51,8	52,2	53,6
kobiety	38,8	38,8	39,1
absolwenci	24,0	26,6	27,1
mężczyźni	22,4	26,6	27,1
kobiety	25,4	26,6	27,0
Wskaźnik aktywności			
pozostali	55,5	55,4	55,6
mężczyźni	63,4	63,4	63,9
kobiety	48,4	48,1	48,0
absolwenci	39,7	40,8	40,4
mężczyźni	39,0	39,8	39,2
kobiety	40,4	41,7	41,4
Absolwenci/pozostali			
Czas bez pracy	0,39	0,39	0,34
Czas bez pracy (max. 12)	0,72	0,78	0,68
Stopa bezrobocia	2,09	1,89	1,91
mężczyźni	2,32	1,87	1,90
kobiety	1,88	1,88	1,88
Wskaźnik zatrudnienia	0,53	0,59	0,59
Wskaźnik aktywności	0,72	0,74	0,73

Źródło: BAEL

3.3. Przeciętna wartość egzaminu gimnazjalnego (skorygowana o stopień trudności)

Wskaźnik oceniamy jako prawidłowy; dalsze odniesienie się do niego jest niemożliwe bez wyliczenia jego wartości przez MEN.

Cel 4.⁵

4.1. Odsetek osób pozytywnie oceniających jakość i terminowość świadczonych usług

Wskaźnik jest interesujący i przystający do celu, choć oczywiście otwarty pozostaje sposób jego wypełnienia. Należy również zauważyć, że badanie zmierzające do ustalenia tego typu wskaźnika musi być zaprojektowane bardzo uważnie, przede wszystkim ze względu na specyfikę mierzenia opinii na temat zjawisk obciążonych bardzo silnymi stereotypami i z którymi osoba badana ma jedynie doraźny kontakt.

Na podstawie dostępnych w PO KL informacji nie jesteśmy w stanie precyzyjnie określić metodologii wskaźnika i jego wartości docelowej.

4.2. Wskaźnik partycypacji społecznej w realizacji zadań publicznych

W wypadku wskaźnika 3. jego wartość będzie bardzo silnie obciążona przez realizację innych priorytetów PO KL, tzn. wzrost partycypacji społecznej będzie wynikał ze wzrostu środków dostępnych na kontraktowanie (w tej czy innej formie) usług przez organizacje pozarządowe, a nie z realizacji priorytetu IV. Oczywiście nie dyskwalifikuje to wskaźnika, bo problem ten występuje przy większości wskaźników wpływu, w tym wypadku może być jednak dużym problemem (w związku z tym, że czynniki zakłócające interpretacje wskaźnika wynikają z innych działań w ramach samego PO KL przy znacznie większej alokacji finansowej na inne priorytety). Ponadto problematyczne byłoby zarówno określenie wartości bazowej, jak i docelowej.

Cel 5.

5.1. Regionalne zróżnicowanie wskaźnika zatrudnienia

Ze względu na bardzo zbliżoną metodologię i interpretację, wskaźnik zróżnicowania zatrudnienia omówiono łącznie ze wskaźnikami zróżnicowania bezrobocia.

Opis:

Przez wskaźnik regionalnego zróżnicowania zatrudnienia rozumiemy miarę statystyczną – współczynnik zmienności, tzn. stosunek odchylenia standardowego do wartości przeciętnej. W wypadku współczynnika zmienności w analizach regionalnych stosuje się (np. robi tak Eurostat) zamiast wartości przeciętnej ze wskaźników – wartość przeciętną dla całego obszaru, dla którego liczymy wskaźnik. Dlatego do wyliczenia poniższych wskaźników zastosowano w mianowniku nie średnią ze wskaźnika zatrudnienia czy bezrobocia dla poszczególnych regionów, ale odpowiednie wskaźniki dla Polski (stanowiące de facto średnią ważoną). Identyczne wskaźniki są stosowane przez Eurostat, co umożliwia dokonywanie porównań międzynarodowych (na poziomie województw, NUTS-2, a czasem też regionów – NUTS-3). Wyliczenia tych wskaźników dokonuje się na podstawie danych BAEL (LFS). Ponadto w Polskich warunkach możliwe jest także policzenie wskaźnika zróżnicowania stopy bezrobocia rejestrowanego na poziomie powiatów (NUTS-4) dla poszczególnych województw – co jest o tyle istotne, że zróżnicowanie to jest znacznie wyższe, niż zróżnicowanie stopy bezrobocia między województwami.

---

⁵ W toku prac Grupy Roboczej zrezygnowano ze wskaźnika „liczba jednostek administracji publicznej, które wprowadziły usprawnienia zarządcze w zakresie organizacji i funkcjonowania”. W momencie tworzenia niniejszego raportu autorom nie był znany ostateczny kształt priorytetu IV, w związku z tym poprzestano w tym punkcie na przytoczeniu wcześniejszych uwag.

Uwagi:

W dyskusji nad regionalnym zróżnicowaniem warto zauważyć, że wbrew powszechnym przekonaniom jest ono w Polsce – na poziomie województw (NUTS-2) – stosunkowo nieznaczne. Jak pokazano w tabeli, Polska odznacza się jednym z najniższych współczynników zmienności bezrobocia i zatrudnienia w Europie.⁶ Jednocześnie obraz nieco się zmienia – dla bezrobocia rejestrowanego – gdy spojrzymy na zróżnicowanie wewnątrz województw. Pojawia się pytanie, czy PO KL bardziej jest nastawiony na wyrównywanie różnic między województwami (miarą jest jeden wskaźnik zróżnicowania dla Polski) czy też wewnątrz województw (wtedy właściwszą miarą jest 16 wskaźników zróżnicowania powiatowego – po jednym dla każdego województw). Należy też pamiętać, że zróżnicowanie może się zmniejszać poprzez „równanie w dół” regionów w lepszej sytuacji – choć obecnie nie wydaje się to specjalnie prawdopodobne.

Wartość docelowa:

W odniesieniu do wskaźnika zatrudnienia wydaje się, że w latach 1999-2002 doszło do zwiększenia się jego zróżnicowania; głównie z powodu pogłębienia się odchylenia od średniej w niektórych województwach o już wcześniej złej sytuacji na rynku pracy (zwłaszcza zachodnio-pomorskie, dolnośląskie i lubuskie), przy czym średnia dla Polski była zawyżna przez województwa typowo rolnicze (lubelskie, małopolskie, podkarpackie), jak również przez województwa stosunkowo dobrze rozwinięte. Nominalne zwiększenie zróżnicowania w 2002 r. prawdopodobnie wynikało z lepszej statystycznie sytuacji (i lepszej tylko relatywnie, bo we wszystkich województwach doszło do spadku zatrudnienia) na mało płynnych rynkach pracy w regionach słabo rozwiniętych i o zacofanej strukturze produkcji. De facto więc zróżnicowanie pogłębiło się w znacznym stopniu dlatego, że pogorszyła się sytuacja wszystkich, ale najmniej tych których sytuacja i tak była już zła (ale nie w kategoriach wskaźnika zatrudnienia). Zmniejszenie zróżnicowania w latach 2002-2005 z kolei wynika z szybszej poprawy sytuacji na rynkach pracy zachodniej polski i – w dalszym ciągu – wolniejszych przemianach w województwach rolniczych. Powstaje pytanie, jak długo takie tendencje mogą się utrzymać. Regiony zacofane, obecnie w dalszym ciągu mają relatywnie wysoki wskaźnik zatrudnienia, ale jest on już znacznie bliższy średniej krajowej i w przyszłości wzrost zatrudnienia może być tam niższy od przeciętnego. Jednocześnie największym wyzwaniem w tych regionach jest dokonanie zmiany struktury produkcji, co będzie skutkowało wzrostem produktywności i poziomu życia, ale niekoniecznie będzie związane z szybkim wzrostem liczby pracujących netto. Podsumowując, na podstawie dostępnych danych w krótkiej analizie trudno jest wyrokować o tym, jak dalej będzie kształtować się zróżnicowanie międzyregionalne – naszym zdaniem wiele argumentów przemawia jednak za twierdzeniem, że nie będzie się ono zmniejszać na poziomie województw (jednak zapewne będzie się zmniejszać na poziomie powiatów).

Jak również zauważono, zróżnicowanie regionalne zatrudnienia i bezrobocia jest w Polsce stosunkowo niewielkie. Jego istotne zmniejszenie – na poziomie województw – wydaje się w związku z tym – i z przytoczonymi powyżej argumentami – wysoce nieprawdopodobne. W związku z tym proponuje się – w razie przyjęcie jednego wskaźnika zróżnicowania międzywojewódzkiego – by wartością docelową było utrzymanie wskaźników na poziomie niewyższym niż obecny. Zaproponowanie wartości docelowych zróżnicowania międzypowiatowego dla poszczególnych województw jest zadaniem złożonym, wykraczającym poza ramy niniejszego opracowania.

---

⁶ Oczywiście wskaźnik zmienności jest w pełni porównywalny tylko dla państw o zbliżonych rozmiarach, populacji i zbliżonych rozmiarach NUTS-2 (które nie są, mimo założeń z jakimi były tworzone, w pełni porównywalne). Niemniej np. dość porównywalne Hiszpania (17 jednostek NUTS-2) czy Włochy (20 jednostek NUTS-2) odznaczają się znacząco większym zróżnicowaniem – przy wyższych wartościach przeciętnych. Na marginesie warto zauważyć, że relatywnie niska zmienność Polski wynika z tego, że wszystkie regiony polskie są bardzo słabe w porównaniu z np. Włochami, gdzie są regiony równie słabe jak w Polsce (ale nie słabsze) i znacznie od nich lepsze.

Tabela 14. Wskaźniki zatrudnienia i stopa bezrobocia w 2005 r. według województw oraz współczynniki zmienności

	wskaźnik zatrudnienia	wskaźnik bezrobocia
dolnośląskie	42,0	22,8
kujawsko-pomorskie	44,6	19,8
lubelskie	48,6	14,3
lubuskie	44,5	19,1
łódzkie	45,7	17,4
małopolskie	47,4	15,3
mazowieckie	47,8	14,8
opolskie	44,7	16,9
podkarpackie	45,2	16,7
podlaskie	48,0	14,4
pomorskie	43,5	18,9
śląskie	42,3	19,0
świętokrzyskie	44,0	19,0
warmińsko-mazurskie	41,6	20,4
wielkopolskie	47,2	17,2
zachodniopomorskie	41,9	22,7
Polska	45,2	17,7
odchylenie standardowe	2,3	2,7
współczynnik zmienności	5,2	15,0

Źródło: BAEL

Tabela 15. Stopa bezrobocia rejestrowanego w 2005 r. i współczynniki zmienności powiatowej dla województw

	stopa bezrobocia	odchylenie standardowe	współczynnik zmienności
dolnośląskie	20,5	6,3	30,6
kujawsko-pomorskie	22,3	5,7	25,5
lubelskie	17,0	2,9	16,8
lubuskie	23,3	7,4	31,9
łódzkie	17,9	3,9	21,6
małopolskie	13,8	4,5	32,9
mazowieckie	13,8	6,8	49,3
opolskie	18,6	6,6	35,5
podkarpackie	18,4	4,9	26,5
podlaskie	15,5	4,4	28,6
pomorskie	19,3	9,1	47,3
śląskie	15,4	4,6	29,9
świętokrzyskie	20,6	6,5	31,6
warmińsko-mazurskie	27,5	7,1	25,9
wielkopolskie	14,6	5,4	36,8
zachodniopomorskie	25,6	7,7	29,9
Polska	17,6		
odchylenie standardowe	4,1		
współczynnik zmienności	23,4		

Źródło:

BDR

Tabela 16. Współczynnik zmienności na poziomie NUTS-2 dla poszczególnych państw UE w 2004 r.

	<i>Współczynnik zmienności wskaźnika zatrudnienia</i>	<i>Współczynnik zmienności stopy bezrobocia</i>
Holandia	2,3	12,2
Szwecja	4,4	13,0
Polska	6,4	15,9
Grecja	4,1	18,4
Finlandia	5,5	21,3
Portugalia	3,5	25,1
Węgry	9,4	27,6
Słowacja	9,0	30,8
Wielka Brytania	5,8	31,2
Hiszpania	8,7	31,7
Francja	7,1	34,6
Austria	3,5	40,6
Czechy	5,6	41,6
Niemcy	6,2	46,2
Belgia	8,7	48,1
Włochy	15,6	61,8

Źródło: Eurostat

5.2. Regionalne zróżnicowanie wskaźnika bezrobocia

Wskaźnik omówiono w pkt. 5.1.

Priorytet I.

1) Wskaźnik obciążenia dla instytucji rynku pracy i polityki społecznej - liczba klientów na doradcę zawodowego/pracownika socjalnego

Opis:

Przyjęto, że przez doradców zawodowych rozumie się doradców zawodowych (w tym I i II stopnia oraz stażystów) zatrudnionych w WUP i PUP, zatrudnionych w końcu roku, a przez pracowników socjalnych – specjalistów pracy socjalnej, starszych specjalistów pracy socjalnej, pracowników socjalnych i starszych pracowników socjalnych, zatrudnionych w zatrudnionych w Powiatowych Centrach Pomocy Rodzinie i Ośrodkach Pomocy Społecznej.

Za klientów uznano bezrobotne osoby zarejestrowane na koniec roku oraz liczbę osób w rodzinach objętych pomocą w postaci pracy socjalnej.

Uwagi:

Brak uwag.

Wartość docelowa:

W związku z nieporównywalnością systemów pomocy bezrobotnych i pomocy społecznej w poszczególnych państwach sugerujemy zdefiniowanie wartości docelowych przez MPiPS.

Tabela 17. Pracownicy PSZ w stosunku do liczby bezrobotnych – koniec 2005 r., pracownicy socjalni – 2004 r.

	<i>doradcy</i>	<i>bezrobotni</i>	<i>doradcy /bezrobotni</i>	<i>pracownicy socjalni</i>	<i>liczba osób *</i>	<i>pracownicy /osoby</i>
dolnośląskie	68	233 352	3 432	1 249	227 550	182
kujawsko-pomorskie	57	188 021	3 299	1 058	208 468	197
lubelskie	48	156 832	3 267	1 043	158 944	152
lubuskie	23	89 151	3 876	426	110 563	260
łódzkie	53	198 429	3 744	1 160	256 279	221
małopolskie	58	178 067	3 070	1 224	327 369	267
mazowieckie	89	332 525	3 736	1 932	417 263	216
opolskie	17	69 396	4 082	364	70 086	193
podkarpackie	51	163 956	3 215	876	180 597	206
podlaskie	34	73 193	2 153	502	81 294	162
pomorskie	43	159 900	3 719	881	117 024	133
śląskie	82	281 280	3 430	1 947	322 308	166
świętokrzyskie	18	117 754	6 542	588	167 917	286
warmińsko- mazurskie	37	150 910	4 079	732	267 419	365
wielkopolskie	59	211 420	3 583	1 349	481 689	357
zachodniopomorskie	45	168 814	3 751	778	180 407	232
Polska	782	2 773 000	3 546	16 109	3 575 177	222

* Pomoc udzielona w postaci pracy socjalnej - liczba osób w rodzinach objętych pomocą

Źródło: MPiPS

2) Wskaźnik satysfakcji klientów powiatowych urzędów pracy (PUP) i pomocy społecznej (uzupełnione o opinie pracowników i pracodawców)

Nie dysponujemy danymi do szerszego odniesienia się do tego wskaźnika. Niemniej badania opinii (satysfakcji) są zawsze obciążone wieloma dodatkowymi czynnikami i w związku z tym pojawia się wątpliwość, czy tego typu wskaźnik nadaje się na wskaźnik monitorujący. Sugerujemy przeniesienie wskaźnika do grupy wskaźników kontekstowych.

3) Efektywność kosztowa instytucji (UNDP)

Przedstawione w PO KL informacje nie pozwalają na odniesienie się do tego wskaźnika.

4) Liczba osób, które skorzystały ze wsparcia, wraz ze strukturą grup (uchodźcy, niepełnosprawni, Romowie)

Wskaźnik produktu. Bez uwag.

5) Wskaźnik efektywności – udział osób, które podjęły dalszą naukę lub pracę w okresie 6 miesięcy po zakończeniu udziału w projekcie do liczby osób które ukończyły udział w projekcie

Nie dysponujemy danymi do szerszego odniesienia się do tego wskaźnika. Niemniej pojawia się wątpliwość, dlaczego wskaźnik taki został zapisany tylko w priorytecie I. Jako typowy wskaźnik rezultatu powinien pojawiać się przede wszystkim tam, gdzie projekty kierowane są do osób bezrobotnych/wykluczonych, z jasno zdefiniowanym i mierzalnym celem udziału w projekcie. W związku z tym wskaźnik ten nadaje się przede wszystkim do monitorowania Priorytetu VI (gdzie jest już zapisany), choć w razie możliwości precyzyjnego zdefiniowania rezultatu – powinien pojawić się we wszystkich priorytetach, zwłaszcza jeśli istnieje możliwość jego zapelnienia ze sprawozdawczości EFS lub zewnętrznego cyklicznego badania.

Jednocześnie należy pamiętać o tym, że sam w sobie wskaźnik efektywności – tak jak go tutaj sformułowano – nie niesie ze sobą wystarczającej informacji nt. efektywności netto, tzn. tego, jak prowadzona polityka przekłada się na zmiany poziomu zatrudnienia. Jest to związane z występowaniem efektów „jałowych wydatków” (*deadweight loss*), substytucji i wypierania. Na poziomie programu operacyjnego najistotniejszy jest efekt „jałowych wydatków”, tzn. kwalifikowaniem do udziału w projektach osób, które bez pomocy z zewnątrz również znalazłyby pracę. Sposobem na kontrolowanie tego efektu jest tworzenie wskaźników analogicznych do diskutowanego dla osób niebiorących udziału w projekcie – konstruowaniu grupy kontrolnej osób o cechach identycznych z cechami osób biorących udział w projekcie (jak np. wiek, wykształcenie, płeć, czas pozostawania bez pracy) i odnoszenie ich dalszych losów do osób, które udział w projekcie wzięły. Sugeruje się uzupełnienie wskaźników efektywności o tego typu wskaźnik również w priorytecie VI. Należy jednocześnie zaznaczyć, że konstruowanie wskaźników tego typu jest o tyle problematyczne, że wymaga dokładnych danych statystycznych o wysokiej jakości i nie jest w tej chwili możliwe (poza doraźnymi badaniami) dla osób objętych pomocą przez PSZ. Sytuacja ta ulegnie prawdopodobnie zmianie po uruchomieniu SI Syriusz.

Priorytet II.

1) Zwiększenie liczby pracowników przedsiębiorstw korzystających ze szkoleń e-learningowych

Przedstawione w PO KL informacje nie pozwalają na odniesienie się do tego wskaźnika.

2) Badanie satysfakcji klientów instytucji szkoleniowych i instytucji wspierania przedsiębiorczości

Nie dysponujemy danymi do szerszego odniesienia się do tego wskaźnika. Niemniej badania opinii (satysfakcji) są zawsze obciążone wieloma dodatkowymi czynnikami i w związku z tym pojawia się wątpliwość, czy tego typu wskaźnik nadaje się na wskaźnik monitorujący. Sugerujemy przeniesienie wskaźnika do grupy wskaźników kontekstowych.

3) Wskaźnik adaptacyjności rynku pracy

Zobacz wskaźnik 1.5. celu 1.

Priorytet III.

1) Odsetek studentów I roku i absolwentów na kierunkach matematycznych, przyrodniczych i technicznych w strukturze wszystkich studentów

Opis:

Ze względu na trudności w dostępie do danych dotyczących studentów I roku wybranych kierunków dla państw innych niż Polska prezentujemy również dane dla ogółu studentów. Pod uwagę wzięto kierunki przyrodnicze, matematyczne i informatyczne oraz inżynieryjne, techniczne i budowlane.

Uwagi:

Warto zwrócić uwagę na to, że jeżeli chodzi o liczbę studentów na kierunkach inżynieryjnych, technicznych i budowlanych to Polska nie odbiega od średniej dla UE, dysproporcje pojawiają się natomiast w udziale absolwentów.

Natomiast w przypadku kierunków przyrodniczych, matematycznych i informatycznych Polska (podobnie jak inne kraje, które wstąpiły niedawno do UE) charakteryzuje się znacznie niższym udziałem zarówno studentów, jak i absolwentów.

Wartość docelowa:

Można założyć, że docelowo wskaźniki powinny przyjmować wartości na poziomie „starej” Unii Europejskiej, czyli ok. 25/20 proc. dla studentów pierwszego roku/absolwentów. Takie wartości docelowe w 2015 r. są realistyczne pod warunkiem znacznego podniesienia przygotowania absolwentów szkół średnich do studiowania na kierunkach ścisłych. Trzeba bowiem podkreślić, że dysproporcja między Polską a UE15 w liczbie studentów jest znacznie mniejsza niż w liczbie absolwentów. Z danych dla I roku studiów wynika, że znaczna część osób rozpoczynających naukę na kierunkach ścisłych w Polsce nie kończy tych studiów. Zakładany docelowy udział absolwentów (na poziomie 20 proc.) powinien być osiągnięty przede wszystkim poprzez zwiększenie udziału osób, które doprowadzają naukę przedmiotów ścisłych do końca – kluczem do tego jest zwiększenie jakości edukacji osób na poziomie średnim. Zważywszy na to, że absolwenci kończący uczelnie w 2015 r. są obecnie w gimnazjach, zakładany wskaźnik jest możliwy do osiągnięcia. Jednocześnie założony jest wzrost o 5 pkt. proc. (o 25 proc.) udziału studentów I roku kierunków ścisłych w ogóle studentów I roku.

Tabela 18. Studenci na wybranych kierunkach w 2004 r.

	<i>Polska I rok</i>	<i>Polska - ogółem</i>	<i>w tym kobiety</i>	<i>UE25</i>	<i>NMS10</i>	<i>UE15</i>
Studenci ogółem	507 721	1 917 293	1 082 871	15 157 453	3 459 083	11 698 370
Studenci na kierunkach przyrodniczych, matematycznych i informatycznych	42 535	151 780	52 141	1 665 806	243 086	1 422 720
Odsetek	8,4	7,9	4,8	11,0	7,0	12,2
Studenci na kierunkach inżynieryjnych, technicznych i budowlanych	60 190	230 006	59 657	2 171 529	496 089	1 675 440
Odsetek	11,9	12,0	5,5	14,3	14,3	14,3
Odsetek łącznie	20,2	19,9	10,3	25,3	21,3	26,5

Źródło: Dla Polski – Szkoły wyższe i ich finansowanie w 2004 r., GUS, pozostałe dane - Eurostat

Tabela 19. Absolwenci wybranych kierunków studiów w 2004 r.

	<i>Polska</i>	<i>UE25</i>	<i>NMS10</i>	<i>UE15</i>
Absolwenci ogółem (w tys.)	486,4	2750,5	734,5	2016,0
Absolwenci (w tys.) na kierunkach przyrodniczych, matematycznych i informatycznych	25,0	265,6	40,0	225,6
Odsetek	5,1	9,7	5,4	11,2
Absolwenci (w tys.) na kierunkach inżynieryjnych, technicznych i budowlanych	34,1	327,4	64,1	263,3
Odsetek	7,0	11,9	8,7	13,1
Odsetek łącznie	12,1	21,6	14,1	24,3

Źródło: Eurostat

2) Wskaźnik zatrudnienia wśród absolwentów według poziomu szkolnictwa

Opis:

Udział zatrudnionych absolwentów z danym poziomem wykształcenia wśród wszystkich absolwentów z danym poziomem wykształcenia. Przez absolwentów rozumie się osoby, które uzyskały posiadany poziom wykształcenia w ciągu poprzednich dwunastu miesięcy. Proponuje się zastąpienie wskaźnikiem bezrobocia absolwentów.

Uwagi:

Do wskaźnika można zgłosić zastrzeżenia bardzo zbliżone do zastrzeżeń ujętych w uwagach do wskaźnika 3.2. celu 3. Niemniej problem kontynuowania aktywności edukacyjnej przez absolwentów – co zaniża ich wskaźnik zatrudnienia – nie dotyczy absolwentów szkół wyższych, policealnych, a do pewnego stopnia także zasadniczych zawodowych i średnich zawodowych (zob. wskaźniki aktywności w tabeli).

W związku z tym proponuje się przejście na wskaźnik bezrobocia i włączenie także osób z wykształceniem średnim ogólnokształcącym. Nie ma natomiast sensu analizowanie sytuacji na rynku pracy absolwentów z wykształceniem gimnazjalnym i niższym, ze względu na ich znikomą aktywność zawodową.

Wartość docelowa:

Proponowane wartości docelowe wskaźnika bezrobocia przedstawiono w tabeli. Należy zaznaczyć, że sporządzono je przy uproszczonym założeniu braku zmian struktury ludności aktywnej według poziomu wykształcenia, tak by ogólny wskaźnik bezrobocia był zbliżony z tym zaproponowanym w SRK. Jednocześnie warto zauważyć, że uwzględnienie zmian struktury doprowadziłoby do wartości nieco wyższych.

Tabela 20. Wskaźniki rynku pracy absolwentów w 2005 r.

	Wskaźnik aktywności			Wskaźnik zatrudnienia			Stopa bezrobocia			Wartość docelowa (stopa bezrobocia)		
	o	m	k	o	m	k	o	m	k	o	m	k
pozostali												
wyższe	78,9	79,4	78,4	74,3	75,4	73,4	5,8	5,0	6,4	3,1	2,7	3,4
policealne	71,2	80,1	68,5	62,1	70,7	59,4	12,8	11,8	13,2	6,9	6,3	7,1
średnie zawodowe	67,8	74,2	61,6	57,5	64,2	51,0	15,2	13,4	17,3	8,1	7,1	9,3
średnie ogólnokształcące	47,2	53,6	44,2	37,7	44,9	34,4	20,1	16,2	22,3	10,8	8,6	12,0
zasadnicze zawodowe	68,3	75,2	57,5	53,8	61,0	42,4	21,3	18,8	26,2	11,4	10,0	14,1
gimnazjalne*	24,2	32,9	17,7	17,7	24,1	12,9	27,0	26,7	27,3	14,4	14,2	14,7
OGÓLEM	55,6	63,9	48,0	46	53,6	39,1	17,2	16,2	18,5	9,2	8,6	10,0
absolwenci												
wyższe	86,4	87,5	85,7	66,8	70,2	64,9	22,6	19,8	24,3	12,1	10,5	13,1
policealne	77,3	74,5	78,7	42	51,6	37,3	45,6	30,8	52,6	24,4	16,4	28,3
średnie zawodowe	54,3	55,2	53,2	31,8	34,6	28,5	41,5	37,4	46,5	22,2	19,8	25,0
średnie ogólnokształcące	29,0	32,0	26,9	17,6	20,2	15,7	39,3	36,8	41,5	21,1	19,5	22,3
zasadnicze zawodowe	61,1	58,9	65,4	25,1	26,1	22,9	59	55,6	64,9	31,6	29,5	34,9
gimnazjalne*	5,2	7,3	3,0	4,2	6,0	2,3	19,6	17,8	24,2	10,5	9,4	13,0
OGÓLEM	40,4	39,2	41,4	27,1	27,1	27,0	33	30,8	34,8	17,7	16,3	18,7

*wraz z wykształceniem podstawowym, niepełnym podstawowym i brakiem wykształcenia.

Źródło: BAEL

Priorytet IV.

Zobacz uwagi do celu 4.

Priorytet V.

1) Wskaźnik absencji chorobowej na 1 zatrudnionego

Opis:

Liczba dni absencji chorobowej podawana jest za Zakładem Ubezpieczeń Społecznych – co oznacza pominięcie osób otrzymujących zasiłek chorobowy z KRUS (co jest o tyle uzasadnione, że trudno byłoby doprowadzić te dane do porównywalności).

Pewnym problemem jest definicja mianownika. Ponieważ w liczniku bierzemy pod uwagę liczbę dni absencji chorobowej wg ZUS, narzucającym się rozwiązaniem jest przyjęcie w mianowniku liczby ubezpieczonych w ZUS. Problemem jednak w tym wypadku jest to, że liczba ta jest zawyżana przez wielokrotne liczenie osób zatrudnionych u więcej niż jednego pracodawcy. Skala tego zjawiska nie jest znana. W związku z tym wskaźnik na jednego zatrudnionego wyliczono przy użyciu danych GUS, a także podstawiając liczby przypuszczalnie wykorzystane przez Instytut Medycyny Pracy (IMP).

Uwagi:

Brak uwag.

Wartość docelowa:

Podstawowym problemem przy ustaleniu wartości docelowej jest brak porównywalnych danych dla innych państw. Ewentualnie Ministerstwo Zdrowia może wykorzystać w ustalaniu wartości docelowej dane z bazy OECD Health Data (która nie jest publicznie dostępna), o ile posiada do niej dostęp.

Tabela 21. Absencje chorobowe wg ZUS

	2002	2003	2004	2005
Liczba dni absencji chorobowej w tys.	150 797	158 385	152 796	161 132
Liczba dni absencji na zatrudnionego*	16,4	16,9	16,5	17,3
Liczba dni absencji na zatrudnionego**	14,4	15,3	14,7	15,2

* Liczba zatrudnionych wynikająca ze wskaźnika chorób zawodowych wg Instytutu Medycyny Pracy

** Obliczona dla liczby pracujących poza rolnictwem według GUS.

Źródło: ZUS, GUS

2) Wykrywalność chorób zawodowych na 100 tys. zatrudnionych

Opis:

Zarówno liczba stwierdzonych przypadków chorób zawodowych, jak i współczynnik na 100 tys. zatrudnionych podawany jest przez IMP – liczba zachorowań jest także dostępna w wielu innych układach (z rozbiciem na choroby, województwa itp.). Pewnym problemem jest to, że liczba zatrudnionych, znajdująca się w mianowniku współczynnika, nie jest zgodna z liczbami zatrudnionych podawanymi przez GUS. W związku z krótkim horyzontem projektu nie było możliwe uzyskanie od IMP wyjaśnień co do zastosowanej metodologii wskaźnika – w zamian za to wyliczono go dla lat 2003 i 2004 przy wykorzystaniu liczby pracujących (łącznie z rolnictwem indywidualnym) według GUS.

Uwagi:

Brak uwag.

Wartość docelowa:

Zaproponowanie wartości docelowej wymaga szerszych studiów. Co dość zaskakujące, według danych Eurostat wskaźnik zachorowań na choroby zawodowe w Polsce jest znacząco niższy niż w UE15 (w 2003 w UE15 wystąpiły 62 zachorowania na 100 tys. zatrudnionych w porównaniu z 47 w Polsce. Proponujemy, by wartość docelowa została określona przez Ministerstwo Zdrowia i/lub w porozumieniu z IMP.

Tabela 22. Choroby zawodowe w Polsce w ostatnich latach

		2002	2003	2004	2005
Liczba stwierdzonych przypadków	ogółem	4 915	4 365	3 790	3 249
	mężczyźni	2 972	2 654	2 306	2 021
	kobiety	1 943	1 711	1 484	1 228
Współczynnik na 100 tys. zatrudnionych*	ogółem	53,6	46,6	41,0	34,8
	mężczyźni	63,5	54,5	47,7	40,9
	kobiety	43,3	38,0	33,6	27,8
Współczynnik na 100 tys. pracujących**	ogółem	<i>b.d.</i>	45,3	39,0	<i>b.d.</i>
	mężczyźni	<i>b.d.</i>	52,8	45,2	<i>b.d.</i>
	kobiety	<i>b.d.</i>	37,2	32,1	<i>b.d.</i>

* Według Instytutu Medycyny Pracy

** Obliczona dla liczby pracujących według GUS.

Źródło: Instytut Medycyny Pracy

3) **Odsetek zakładów opieki zdrowotnej posiadających certyfikację w zakresie ISO**

Dane w całości w posiadaniu Ministerstwa Zdrowia.

Priorytet VI

1) Liczba uruchomionych przedsięwzięć gospodarczych (rozbicie na K i M, osoby niepełnosprawne, bezrobotne)

Opis:

Przypuszczalnie wskaźnik ma być wskaźnikiem produktu, mierzącym w liczbach bezwzględnych liczbę nowych przedsięwzięć gospodarczych rozpoczętych dzięki finansowaniu z PO KL przez osoby z poszczególnych grup wsparcia. Jako taki wskaźnik w zasadzie nie wymaga dyskusji. Jednocześnie jednak przedstawiono – o ile było to możliwe na podstawie dostępnych danych – zbliżone wskaźniki oparte o rejestrację nowych firm w REGON (na podstawie danych GUS) oraz liczbie bezrobotnych opuszczających rejestry w związku z rozpoczęciem działalności gospodarczej. Dane te zapewne nie są w pełni porównywalne, ale pozwalają zilustrować regionalne zróżnicowanie w podejmowaniu działalności przez bezrobotnych.

Uwagi:

Do wskaźnika liczby brak uwag. Ewentualne uzupełnienie lub zastąpienie wskaźnikiem udziału podejmujących działalność gospodarczą bezrobotnych (czy innych grupy ryzyka) w ogólne nowych firm jest o tyle wątpliwe, że wskaźnik ten raczej ilustruje jedynie intensywność wsparcia. Warto natomiast zauważyć, że jednym ze wskaźników mierzenia adaptacyjności (wykorzystywanym do monitorowania Europejskiej Strategii Zatrudnienia) jest udział nowych firm w ogólne firm istniejących, rozpatrywany wspólnie ze wskaźnikiem „przeżycia” firm (udział firm powstałych w roku X i istniejących w X+2/3 w ogólne firm powstałych w roku X). Niestety nie dysponujemy danymi do policzenia drugiego z tych wskaźników. Natomiast jeśli w programie ma być pozostawiony wskaźnik liczby uruchomionych przedsięwzięć gospodarczych w ramach wsparcia EFS, dobrze by było wprowadzić również wskaźnik przeżycia tych firm.

Wartość docelowa:

Dla wskaźnika produktu wartość docelowa w całości zależy od alokacji środków i szczegółowego sformułowania typów działań, w związku z tym nie podejmujemy próby jej wyliczenia.

Tabela 23. Firmy nowopowstające i bezrobotni podejmujący działalność gospodarczą – 2005 r.

	nowe firmy	bezrobotni podejmujący działalność gospodarczą		firmy istniejące	nowe/istniejące	bezrobotni razem/nowe	kobiety/ogółem
		razem	kobiety				
Polska	254 488	24 865	11 048	3 478 024	7,3	9,8	44,4
dolnośląskie	21 848	1 809	901	285 668	7,6	8,3	49,8
kujawsko-pomorskie	13 534	1 703	769	180 664	7,5	12,6	45,2
lubelskie	10 961	1 353	611	142 965	7,7	12,3	45,2
lubuskie	7 766	913	424	96 210	8,1	11,8	46,4
łódzkie	16 264	2 389	1 058	242 014	6,7	14,7	44,3
małopolskie	20 216	1 855	786	280 656	7,2	9,2	42,4
mazowieckie	39 709	2 399	1 022	587 664	6,8	6,0	42,6
opolskie	5 212	545	225	85 341	6,1	10,5	41,3
podkarpackie	9 447	1 331	558	132 983	7,1	14,1	41,9
podlaskie	6 973	566	240	85 732	8,1	8,1	42,4
pomorskie	18 171	1 870	847	216 474	8,4	10,3	45,3
śląskie	27 776	2 077	1 036	407 969	6,8	7,5	49,9
świętokrzyskie	6 564	891	379	100 548	6,5	13,6	42,5
warmińsko-mazurskie	9 714	1 589	683	103 403	9,4	16,4	43,0
wielkopolskie	24 713	2 504	1 078	331 228	7,5	10,1	43,1
zachodniopomorskie	15 620	1 071	431	198 505	7,9	6,9	40,2

Uwaga: dane REGON i MPiPS nie są w pełni porównywalne i oparte na nich wskaźnik należy traktować z ostrożnością.

Źródło: BDR, MPiPS

2) **Wskaźnik aktywizacji – stosunek liczby osób aktywizowanych do liczby osób zarejestrowanych (średniorocznie) z podziałem na bezrobotnych długookresowo, niepełnosprawnych, K i M**

Opis:

Wskaźnik jest sformułowany nieprecyzyjnie – nie jest jasne, co jest rozumiane pod terminem „osoby aktywizowane”. Roboczo przyjęto za ustawą o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, że mowa tu o zajęciach aktywizacyjnych, tzn. zajęciach dla bezrobotnych i poszukujących pracy, które mają na celu przygotowanie ich do samodzielnego poszukiwania i podjęcia zatrudnienia oraz innej pracy zarobkowej. Nie przyjmujemy, że chodzi tu o wszelkie aktywne formy pomocy bezrobotnym, ponieważ te zostały w celu 1. określone jako *wsparcie* (tak przynajmniej rozumiemy ten wskaźnik). Niezależnie od tego, gdyby przyjąć że chodzi tu o wszystkie formy aktywizacji, wskaźnik staje się niepoliczalny, ponieważ grupy osób objęte różnymi rodzajami wsparcia w ciągu roku w sprawozdaniach MPiPS-01 nie są rozłączne (tzn. osoba uczestnicząca w kilku formach wsparcia jest liczona kilkakrotnie). W związku z tym roboczo przyjęto, że chodzi tu o bezrobotnych uczestniczących w zajęciach aktywizacyjnych.

W mianowniku wskaźnika ma znajdować się średnioroczna liczba osób zarejestrowanych. Powstaje zatem pytanie, czy w liczniku ma być liczba aktywizowanych średnioroczna (przeciętna liczba aktywizowanych w miesiącu), czy też suma wszystkich aktywizowanych. Oba rozwiązania mają wady i powodują obciążenie wskaźnika (odniesienie sumy do średniej jest błędne z oczywistych powodów, odniesienie średniej miesięcznej do średniej miesięcznej sugeruje, że bezrobotny powinien być aktywizowany co miesiąc).

Uwagi:

Wątpliwości budzi metodologia liczenia wskaźnika – o ile pozostałe wskaźniki wsparcia osób bezrobotnych uwzględniają pomiar tej samej grupy w dwóch punktach czasu, to omawiany wskaźnik jest skonstruowany inaczej (zob. opis powyżej). W związku z tym nadaje się on przede wszystkim do mierzenia zróżnicowania natężenia pomocy między poszczególnymi województwami, poza tym jego wartość informacyjna będzie niewielka. Sugerujemy pozostawienie wskaźnika tylko w wypadku, gdy nie będzie możliwe uzyskanie danych do wskaźnika 1.1. celu 1. i wskaźnika 3. priorytetu VI. Jeśli uzyskanie danych będzie możliwe, proponujemy zastąpić omawiany tu wskaźnik zregionalizowanym wskaźnikiem 1.1. celu 1.

Wartość docelowa:

Z przyczyn określonych powyżej ustalanie wartości docelowej nie ma sensu.

Tabela 24. Bezrobotni i bezrobotni długotrwale uczestniczący w zajęciach aktywizacyjnych – 2005 r.

	liczba				udział w kategorii			
	ogółem		kobiety		ogółem		kobiety	
	ogółem	>12	ogółem	>12	ogółem	>12	ogółem	>12
POLSKA	60 611	20 166	37 376	12 924	2,1	1,4	2,5	1,5
dolnośląskie	7 662	2 697	4 271	1 559	3,2	2,3	3,3	2,3
kujawsko-pomorskie	9 191	2 896	6 292	2 211	4,8	2,9	5,9	3,6
lubelskie	4 443	1 371	2 542	815	2,8	1,6	3,2	1,8
lubuskie	2 789	1 118	1 769	702	3,0	2,6	3,6	2,8
łódzkie	3 224	1 161	2 086	738	1,6	1,1	2,0	1,3
małopolskie	3 068	876	2 107	600	1,7	0,9	2,1	1,1
mazowieckie	4 284	1 672	2 760	1 152	1,3	0,9	1,6	1,1
opolskie	579	230	401	178	0,8	0,7	1,0	0,8
podkarpackie	818	270	507	156	0,5	0,3	0,6	0,3
podlaskie	1 180	521	746	330	1,6	1,5	2,1	1,7
pomorskie	1 516	760	1 014	550	0,9	0,9	1,1	1,0
śląskie	6 449	1 801	4 013	1 139	2,2	1,2	2,4	1,3
świętokrzyskie	4 834	1 389	2 508	705	4,0	2,1	4,2	2,0
warmińsko-mazurskie	3 068	718	1 733	437	2,0	0,9	2,1	0,9
wielkopolskie	4 547	1 517	2 820	914	2,1	1,4	2,2	1,3
zachodniopomorskie	2 959	1 169	1 807	738	1,7	1,3	2,0	1,4

Źródło: MPiPS

3) **Wskaźnik prewencji – stosunek liczby osób, którym udzielono usług doradztwa, poradnictwa lub pośrednictwa w pierwszych 6 / 12 miesiącach od rejestracji do liczby osób zarejestrowanych**

Opis:

Wskaźnik identyczny z wskaźnikiem 1.1. celu 1., z tym że ograniczony do osób objętych pośrednictwem i doradztwem oraz zregionalizowany. Również oparty na metodologii wskaźników monitorujących Europejską Strategię Zatrudnienia. Dla Polski obecnie niepoliczalny.

Uwagi:

Uwagi zbieżne do tych do wskaźnika 1.1. celu 1. Wobec braku danych w tabeli przedstawiono dane na temat osób korzystających z poradnictwa zawodowego i informacji zawodowej. Niestety dane te nie tylko nie umożliwiają policzenia wskaźnika, ale są także trudne w interpretacji, ponieważ nie jest znana łączna liczba osób, którym udzielono wsparcia.

Wartość docelowa:

Z powodu braku wartości bazowych określenie wartości docelowej niemożliwe.

Tabela 25. Bezrobotni korzystający z usług poradnictwa zawodowego i informacji zawodowej w 2005 r.

Wyszczególnienie	Bezrobotni, którzy							Liczba bezrobotnych uczestniczących w spotkaniach grupowych w ramach informacji zawodowej	
	skorzystali z usług poradnictwa zawodowego		skorzystali z porady indywidualnej		uczestniczyli w spotkaniach grupowych		objęci badaniami i testowymi	ogółem	kobiety
	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety			
POLSKA	395 555	222 785	292 663	161 034	134 264	79 659	31 722	133 302	74 909
dolnośląskie	36 805	20 397	29 149	15 432	11 784	7 222	3 128	4 896	2 369
kujawsko-pomorskie	43 544	25 365	34 320	19 820	12 432	7 389	1 700	5 254	2 937
lubelskie	22 376	11 920	20 533	11 011	4 214	2 261	2 692	10 031	5 081
lubuskie	16 856	8 953	11 819	6 119	5 289	2 962	1 306	6 595	3 405
łódzkie	26 189	14 336	19 658	10 428	6 475	3 863	2 306	5 178	2 884
małopolskie	29 086	17 132	17 265	10 065	12 069	7 263	1 693	21 109	12 491
mazowieckie	35 699	20 638	35 481	20 471	13 198	8 196	2 856	18 123	10 819
opolskie	10 288	5 631	8 609	4 564	2 340	1 514	262	1 746	1 270
podkarpackie	18 564	10 503	11 660	6 183	6 452	4 062	2 216	2 887	1 514
podlaskie	16 988	10 110	11 227	6 539	5 910	3 690	1 997	5 356	3 146
pomorskie	13 620	7 366	10 462	5 469	2 957	1 916	819	6 680	3 935
śląskie	40 781	23 555	25 278	13 788	15 256	9 246	3 743	14 680	7 990
świętokrzyskie	9 696	4 957	2 055	891	7 641	4 066	544	3 030	1 593
warmińsko-mazurskie	25 998	14 122	18 089	9 568	9 784	5 146	1 618	8 279	4 605
wielkopolskie	26 276	15 132	22 737	12 851	9 383	5 874	3 299	8 609	4 949
zachodniopomorskie	22 789	12 668	14 321	7 835	9 080	4 989	1 543	10 849	5 921
udział w ogóle bezrobotnych (średnia kwartalna dla 2005 r.)									
POLSKA	13,9	14,7	10,3	10,6	4,7	5,3	1,1	4,7	4,9
dolnośląskie	15,2	15,8	12,0	12,0	4,9	5,6	1,3	2,0	1,8
kujawsko-pomorskie	22,6	23,9	17,8	18,7	6,5	7,0	0,9	2,7	2,8
lubelskie	14,2	15,1	13,0	14,0	2,7	2,9	1,7	6,3	6,4
lubuskie	18,0	18,2	12,6	12,4	5,6	6,0	1,4	7,0	6,9
łódzkie	12,8	14,0	9,6	10,2	3,2	3,8	1,1	2,5	2,8
małopolskie	15,9	17,2	9,4	10,1	6,6	7,3	0,9	11,5	12,5
mazowieckie	10,4	12,1	10,4	12,0	3,9	4,8	0,8	5,3	6,3
opolskie	14,6	14,4	12,2	11,7	3,3	3,9	0,4	2,5	3,2
podkarpackie	11,4	12,1	7,1	7,1	3,9	4,7	1,4	1,8	1,7
podlaskie	23,4	27,9	15,5	18,1	8,1	10,2	2,7	7,4	8,7
pomorskie	8,0	7,8	6,1	5,8	1,7	2,0	0,5	3,9	4,2
śląskie	13,8	14,2	8,6	8,3	5,2	5,6	1,3	5,0	4,8
świętokrzyskie	8,1	8,2	1,7	1,5	6,4	6,7	0,5	2,5	2,6
warmińsko-mazurskie	16,9	17,2	11,7	11,7	6,3	6,3	1,0	5,4	5,6
wielkopolskie	12,0	12,1	10,4	10,2	4,3	4,7	1,5	3,9	3,9
zachodniopomorskie	13,3	13,9	8,4	8,6	5,3	5,5	0,9	6,3	6,5

Źródło: MPiPS

- 4) ***Wskaźnik efektywności – udział osób, które podjęły dalszą naukę lub pracę w okresie 6 miesięcy po zakończeniu udziału w projekcie do liczby osób, które ukończyły udział w projekcie – z podziałem na grupy***

Zobacz uwagi do wskaźnika efektywności priorytetu I.

- 5) ***Liczba osób, które opuściły system pomocy społecznej z tytułu bezrobocia (K/M) (przestały korzystać ze świadczeń pomocy społecznej)***

Nie dysponujemy danymi do zapelnienia wskaźnika. Jest to wskaźnik bezwzględny, dodatkowo bez informacji o napływie niesie niewielką wartość informacyjną i jest ściśle skorelowany z sytuacją na rynku pracy. Występuje też w nim do pewnego stopnia problem opisany we wskaźniku 2. niniejszego priorytetu. Sugerujemy jego usunięcie.

Priorytet VII.

1) Udział procentowy pracowników przedsiębiorstw, którzy zakończyli udział w zorganizowanych formach szkolenia ogółem i w podziale na K i M, wg grup wiekowych i poziomu wykształcenia, wg sekcji gospodarki (dla województwa)

Opis:

Udział procentowy pracowników przedsiębiorstw, którzy zakończyli udział w zorganizowanych formach szkolenia ogółem i w podziale na K i M, wg grup wiekowych i poziomu wykształcenia, wg sekcji gospodarki (dla województwa).

Uwagi:

Wskaźnik został zdefiniowany dość nieprecyzyjnie, co utrudnia jego komentowanie. W szczególności powstaje pytanie, czy jest to wskaźnik produktu, czy wskaźnik rezultatu – tzn. czy ma on mierzyć szkolenia prowadzone w ramach PO KL, czy też przyrost udziału tych szkoleń łącznie ze szkoleniami z PO KL, niezależnie od potrzeb szkoleniowych.

Problemem pozostaje także wypełnienie wskaźnika. W związku z brakiem dostępu do odpowiednich zestawień BAED podjęto próbę wyliczenia wskaźnika na podstawie BAEL. Rezultaty nie są jednak zadawalające – głównie ze względu na specyfikę badania BAEL. W szczególności nie jest możliwe przedstawienie danych w podziale na sekcje PKD, ze względu na niewystarczającą wielkość próby.

Wartość docelowa:

W związku z ww. problemami nie określono wartości docelowej.

Tabela 26. Pracownicy najemni biorący udział w szkoleniach organizowanych przez zakład pracy w 2005 r.

	<i>liczba szkolących się</i>	<i>udział w pracownikach najemnych</i>
dolnośląskie	23	2,8
kujawsko-pomorskie	9	1,6
lubelskie	16	3,1
lubuskie	6	1,8
łódzkie	10	1,3
małopolskie	11	1,3
mazowieckie	43	2,9
opolskie	3	1,3
podkarpackie	8	1,6
podlaskie	6	2,4
pomorskie	11	2,1
śląskie	33	2,3
świętokrzyskie	5	1,7
warmińsko-mazurskie	4	1,0
wielkopolskie	12	1,3
zachodniopomorskie	9	2,0
Polska	210	2,0

Uwaga: według metodologii BAEL za biorących udział w szkoleniu uważa się osoby, które brały w nim udział w ciągu czterech tygodni przed przeprowadzeniem wywiadu.

Uwaga: dane w tabeli oparto na stosunkowo małej próbie i dlatego należy traktować je z ostrożnością.

Źródło: BAEL

2) **Stosunek liczby przedsiębiorstw korzystających z usług doradczych i szkoleniowych do ogólnej liczby zarejestrowanych w regionie wg PKD**

Opis:

Stosunek liczby przedsiębiorstw korzystających z usług doradczych i szkoleniowych do ogólnej liczby zarejestrowanych w regionie wg PKD.

Uwagi:

Podobnie jak w przypadku wcześniejszego wskaźnika.

Wartość docelowa:

Ze względu na brak danych nie można określić wartości aktualnej i wartości docelowej wskaźnika. Możliwe jest jedynie podanie liczby podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w systemie REGON w rozbiciu na poszczególne województwa.

Tabela 27. Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w poszczególnych województwach w 2005 r.

	Liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w REGON wg. PKD					
	Razem	rolnictwo i rybołówstwo	przemysł	budownictwo	usługi rynkowe	usługi nierynkowe
Polska	3 615 621	88 762	383 587	358 018	2 510 981	274 273
Dolnośląskie	302 615	6 486	27 694	29 153	218 774	20 508
Kujawsko-Pomorskie	187 231	5 093	19 532	18 015	129 803	14 788
Łódzkie	149 019	4 162	13 147	13 691	103 126	14 893
Lubelskie	102 070	3 756	8 895	8 897	73 561	6 961
Lubuskie	249 459	5 210	36 282	21 266	168 972	17 729
Małopolskie	289 712	5 723	34 290	31 216	195 658	22 825
Mazowieckie	601 721	11 798	63 555	58 080	427 381	40 907
Opolskie	90 597	3 512	8 547	9 636	61 695	7 207
Podkarpackie	139 059	3 467	14 719	13 621	94 399	12 853
Podlaskie	88 915	3 863	8 332	8 892	59 233	8 595
Pomorskie	226 421	5 359	27 416	23 659	154 562	15 425
Świętokrzyskie	426 266	5 226	43 166	42 945	305 506	29 423
Śląskie	104 416	1 666	10 128	11 299	73 129	8 194
Warmińsko-Mazurskie	110 087	4 908	10 021	9 900	74 402	10 856
Wielkopolskie	341 257	12 674	39 632	37 046	225 321	26 584
Zachodnio-Pomorskie	206 776	5 859	18 231	20 702	145 459	16 525

Źródło danych: GUS BDR

3) **Wskaźnik efektywności – wpływ projektów na rozwój pracowników w 6 miesięcy po zakończeniu udziału w projekcie (mierzone m.in. wzrostem wynagrodzeń)**

Zobacz uwagi do wskaźnika efektywności priorytetu I.

4) **Wpływ na sytuację przedsiębiorstw, które skorzystały z usług doradczych i szkoleniowych**

Wskaźnik określony nieprecyzyjnie – nie jest możliwe zgłoszenie uwag. Wydaje się, że może go zastąpić dobrze zdefiniowany wskaźnik efektywności (w zależności od celu udzielanej pomocy).

Priorytet VIII.

1) Wskaźnik upowszechnienia edukacji przedszkolnej

Opis:

Odsetek dzieci w wieku 3-6 lat uczęszczających do przedszkola w rozbiciu na poszczególne województwa.

Uwagi:

Wskaźnik nie budzi wątpliwości. Warto zwrócić uwagę na znaczące zróżnicowanie jego wartości w poszczególnych województwach.

Wartość docelowa:

Proponuje się przyjąć wartość docelową dla Polski na poziomie 60%. Warto także rozważyć przyjęcie założenia, że w żadnym z województw poziom zjawiska nie będzie niższy niż 50%.

Tabela 28. Odsetek dzieci w wieku 3-6 lat w przedszkolach w Polsce i w UE w 2004 r.

	Polska	UE25	NMS10	UE15
Odsetek dzieci w przedszkolach wśród wszystkich dzieci	53,8	61,8	64,3	61,4
Dzieci (w tys.) w przedszkolach	813,4	11 878,5	1 804,0	10 074,5
Ludność 3-6 lat (w tys.)	1 511,3	19 213,8	2 807,7	16 406,2

Źródło: Eustat

Tabela 29. Odsetek dzieci w przedszkolach w poszczególnych województwach w 2004 r.

Województwo	Dzieci w przedszkolach na 1000 dzieci w wieku 3-6 lat	Odsetek dzieci w przedszkolach	Dzieci w wieku 3-6 lat w przedszkolach	Ludność w wieku 3-6 lat
dolnośląskie	547	54,7	56860	103909
kujawsko-pomorskie	478	47,8	40416	84568
łódzkie	482	48,2	43142	89482
lubelskie	557	55,7	22574	40525
lubuskie	547	54,7	50472	92205
małopolskie	527	52,7	74418	141158
mazowieckie	566	56,6	113276	200084
opolskie	657	65,7	25531	38860
podkarpackie	477	47,7	44380	92964
podlaskie	471	47,1	22695	48205
pomorskie	497	49,7	46706	94032
świętokrzyskie	618	61,8	103645	167575
śląskie	462	46,2	22943	49620
warmińsko-mazurskie	465	46,5	28260	60726
wielkopolskie	590	59,0	83277	141184
zachodnio-pomorskie	500	50,0	33145	66232

Źródło: GUS BDR

2) **Wskaźnik skolaryzacji netto według poziomu szkolnictwa (tylko ponadgimnazjalne kończące się maturą)**

Opis:

Odsetek osób w wieku 16 – 18 lat uczących się w poszczególnych rodzajach szkół kończących się maturą.

Uwagi:

Ze względu na brak dostępnych danych oraz zróżnicowanie systemów edukacyjnych w poszczególnych krajach wskaźnik jest trudny do zastosowania w porównaniach międzynarodowych.

Wartość docelowa:

Sugerujemy, by wartość docelowa została określona przez MEN w nawiązaniu do założeń *Strategii Edukacyjnej*.

Tabela 30. Skolaryzacja netto wg poziomu szkolnictwa w 2005 r.

	Wskaźnik skolaryzacji netto wg. poziom szkolnictwa			Absolwenci otrzymujący świadectwo dojrzałości	Uczniów przystępujący do egzaminu dojrzałości
	zasadnicze szkoły zawodowe	szkoły zawodowe i ogólnozawodowe	licea ogólnokszt.		
	wiek: 16-18 lat	wiek: 16-18 lat	wiek: 16-18 lat	szkoły średnie dla młodzieży	
Polska	12,0	35,0	43,2	181 657	221 346
Dolnośląskie	12,0	34,0	43,1	11 099	15 962
Kujawsko-Pomorskie	15,0	33,0	40,5	7 769	9 891
Łódzkie	9,0	34,0	50,4	11 822	13 962
Lubelskie	12,0	39,0	38,3	4 912	6 322
Lubuskie	10,0	32,0	47,9	10 841	12 730
Małopolskie	14,0	36,0	43,5	16 100	18 247
Mazowieckie	10,0	30,0	51,8	19 234	23 522
Opolskie	15,0	35,0	34,4	4 955	6 380
Podkarpackie	12,0	39,0	41,4	14 291	16 452
Podlaskie	9,0	37,0	43,1	6 627	7 699
Pomorskie	14,0	33,0	40,4	10 359	13 449
Świętokrzyskie	12,0	37,0	40,2	23 889	28 283
Śląskie	10,0	40,0	44,1	8 384	9 472
Warmińsko-Mazurskie	13,0	36,0	38,5	7 221	9 453
Wielkopolskie	16,0	38,0	38,4	17 415	21 013
Zachodnio-Pomorskie	12,0	34,0	42,0	6 739	8 509

Źródło: GUS BDR

3) **Wskaźnik zróżnicowania wyników egzaminów gimnazjalnych**

Dane w całości w gestii MEN i CKE.

Priorytet IX.

1) Odsetek mieszkańców obszarów wiejskich zatrudnionych poza rolnictwem

Opis:

Jak rozumiemy, intencją autorów projektu PO KL było monitorowanie udziału osób zamieszkałych na wsi i pracujących poza rolnictwem w ogóle osób mieszkających na wsi i pracujących. Sugerujemy przeformułowanie nazwy na *Odsetek pracujących mieszkańców obszarów wiejskich zatrudnionych poza rolnictwem*.

Jednocześnie należy podkreślić, że tak zdefiniowany wskaźnik obejmuje także osoby zamieszkałe na wsi, ale pracujące w mieście, wyłącza natomiast mieszkające w miastach osoby zatrudnione w rolnictwie (ok. 200 tys. osób w 2005 r.).

Uwagi:

Do wskaźnika należy podchodzić z pewną ostrożnością. Stale niska wartość wskaźnika nie musi oznaczać stagnacji, a np. modernizację opartą na wzroście produktywności rolnictwa i wzmoczonych migracjach do miast. Wydaje się jednak, że procesy modernizacji na polskiej wsi będą raczej związane z alokacją zasobów na wsi.

Wartość docelowa:

Określenie wartości docelowej udziału pracujących mieszkańców wsi zatrudnionych poza rolnictwem jest zadaniem dość karkołomnym przede wszystkim ze względu na wątpliwości wokół prognoz liczby ludności wiejskiej. W związku z tym dla sporządzenia wartości docelowych przyjęto, że:

- ogółem liczba osób zatrudnionych w rolnictwie będzie wynosić w 2015 8 proc. ogółu pracujących (zgodnie z założeniami SRK);
- stosunek ludności miejskiej do wiejskiej nie zmieni się;
- dynamiki liczby pracujących ogółem na wsi i w mieście będą identyczne;
- dynamiki liczby pracujących poza rolnictwem na wsi będą identyczne w poszczególnych województwach;
- dynamiki liczby pracujących w rolnictwie będą identyczne w poszczególnych województwach.

Dla tak sformułowanych założeń wygenerowano wartości docelowe na 2015 rok.

Tabela 31. Udział zamieszkałych na wsi pracujących poza rolnictwem w ogóle pracujących zamieszkałych na wsi

	<i>ludność</i>	<i>pracujący</i>	<i>pracujący w rolnictwie</i>	<i>udział 2005</i>	<i>udział 2015</i>
dolnośląskie	694	278	72	74,3	89,6
kujawsko-pomorskie	636	294	122	58,3	80,7
lubelskie	948	506	300	40,7	67,2
lubuskie	307	131	37	71,7	88,3
łódzkie	819	408	177	56,6	79,5
małopolskie	1 319	691	274	60,4	82,0
mazowieckie	1 433	692	294	57,5	80,1
opolskie	364	157	59	62,6	83,3
podkarpackie	969	450	176	60,8	82,2
podlaskie	370	191	138	27,8	53,4
pomorskie	501	218	74	66,2	85,4
śląskie	759	308	50	83,6	93,8
świętokrzyskie	623	298	161	45,8	71,6
warmińsko-mazurskie	448	172	73	57,8	80,3
wielkopolskie	1 109	544	187	65,5	85,0
zachodniopomorskie	373	146	45	69,2	87,0
Polska	11 672	5 483	2 240	59,2	81,2

Źródło: BAEL, obliczenia własne

2) *Wskaźnik skolaryzacji netto wg poziomu szkolnictwa na obszarach wiejskich*

Opis:

Udział osób uczących się, zamieszkałych na obszarach wiejskich, w populacji w danej grupie wiekowej zamieszkałej na obszarach wiejskich.

Uwagi:

Wprawdzie dane zbierane przez GUS w ramach BDR zawierają informacje o liczbie osób uczących się w rozbiu na tereny miejskie i wiejskie jednak dotyczą one miejsca, w którym znajduje się szkoła, a nie tego z jakiego terenu pochodzą jej uczniowie. Tego typu informacje nie są zgodne z intencją autorów PO KL. Niemniej jednak dla celów orientacyjnych zostały one zaprezentowane w poniższej tabelce. Rzucający się w oczy wzrost wskaźnika solaryzacji między 2002-2004 rokiem może być zarówno związany ze wzrostem solaryzacji na terenach wiejskich, jak również zwiększeniem liczby miejsc w placówkach edukacyjnych na terenach wiejskich, przy znacznie mniejszych zmianach zakresu skolaryzacji młodych mieszkańców wsi.

W warstwie merytorycznej wskaźnik ten wydaje się jak najbardziej słuszny i użyteczny z punktu widzenia możliwości monitorowania rozwoju. Jednak ze względu na brak danych potrzebnych do obliczenia jego wartości należy rozważyć możliwość usunięcia go z zestawu wskaźników służących monitorowaniu realizacji PO KL – chyba że MEN dysponuje odpowiednimi informacjami.

Wartość docelowa:

Ww. problem uniemożliwia zaproponowanie rozsądnych wartości docelowych.

Tabela 32. Wskaźnik skolaryzacji na obszarach wiejskich w latach 2002 - 2004

	2002	2003	2004
uczniowie szkół podstawowych dla dzieci bez specjalnych	1 217 554	1 174 490	1 125 118
ludność w wieku 7-12 lat	1 350 901	1 307 765	1 256 259
wskaźnik skolaryzacji	90,1	89,8	89,6
uczniowie gimnazjów dla dzieci bez specjalnych	548 981	555 720	557 232
ludność w wieku 13-15 lat	732 136	729 006	727 760
wskaźnik skolaryzacji	75,0	76,2	76,6
uczniowie ponadgimnazjalnych zasadniczych szkół zawodowych	4 448	9 731	13 498
uczniowie ponadgimnazjalnych techników	13 673	28 876	44 530
uczniowie liceów profilowanych	6 715	12 535	17 039
uczniowie liceów ogólnokształcących ponadgimnazjalnych	8 483	17 048	25 351
ludność w wieku 16-18 lat	777 225	756 199	728 814
wskaźnik skolaryzacji	4,3	9,0	13,8

Źródło: GUS BDR